

Hyvinvointi- ja turvallisuus- suunnitelma 2025-2029

Loimaan kaupunki
PL 9, 32201 Loimaa
Ylistaronkatu 36, 32200 Loimaa
Puh. 02 76 110
loimaa.fi
etunimi.sukunimi@loimaa.fi

Sisällys

Dokumentin sisältö.....	4
1. JOHDANTO	5
OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021 - 2025.....	6
Haasteita lapset, nuoret ja lapsiperheet	6
Haasteita nuoret ja nuoret aikuiset.....	6
Haasteita työikäiset ja ikääntyneet	6
1. Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi.....	7
Loimaan kaupungin hyvinvointikysely.....	7
HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA.....	9
HYTE-KERROIN	9
Elinvoima	13
LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET.....	16
Hyvinvointi.....	16
Palvelut	17
NUORET JA NUORET AIKUISET	18
Hyvinvointi.....	18
Palvelut	20
TYÖIKÄISET	21
Hyvinvointi.....	21
Palvelut	22
IKÄIHMISET	23
Hyvinvointi.....	23
KAIKKI IKÄRYHMÄT	24
Hyvinvointi.....	24
Palvelut	25
LISÄINDIKAATTOREITA	26
Vähimmäistieto	26
Turvallisuus.....	35
Muita indikaattoreita	40
2. Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi.....	43
3. Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö.....	44

Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen (kaikkien ikäryhmien) painopisteet ja tavoitteet:	
Fyysinen kunto ja elintavat.....	44
Mielen hyvinvointi ja osallisuus.....	44
Arjen ja läheisyyden turvallisuus	44
4. Keskeiset opit valtuustokaudelta	44
Keskeiset painopistealueet kuluneella valtuustokaudella	45
Mielen hyvinvointi kaikissa ikäryhmissä:.....	45
Fyysinen kunto ja terveellisten elämäntapojen edistäminen:	45
Valtionosuudet kunnan hyvinvoinnin- ja terveydenedistämiseen liittyvästä työstä	45
OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2025 - 2029	46
Yleistä	46
Tyytyväisyys elämään	46
Ylipaino	46
Alkoholin, tupakan ja muiden päihteiden käyttö	47
Mielenhyvinvointi.....	48
Kokemus terveydentilasta	49
Nuorten osallisuus.....	50
Turvallinen arki ja ympäristö	50
Liikunta	51
Varhaiskasvatus	52
Perusopetus.....	53
Nuorisopalvelut	53
Kirjastopalvelut.....	54
Musiikki- ja työväenopisto.....	54
Museot.....	55
Tekniset ja ympäristöpalvelut	55
Vaikuttajaryhmät.....	56
Lasten- ja nuorten tukeminen	56
Ikääntyvien tukeminen	57
Erityisryhmien tukeminen	57
Järjestötoiminta.....	58
Yhteenvedoa indikaattoritiedoista.....	58
5. Strategian painopisteet ja linjaukset.....	60
6. Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat.....	60
7. Hyvinvointisuunnitelma	61
HYTE-TAVOITTEET	61

YLEISET TAVOITTEET	61
Painopistealue 1.....	62
Painopistealue 2.....	63
Painopistealue 3.....	63
Painopistealue 4.....	64
Painopiste 5.....	64
Painopistealue 6.....	64
Painopistealue 7.....	65
Painopistealue 8.....	65
Painopistealue 9.....	66
OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ.....	67
8. Suunnitelman laatijat.....	67
9. Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä.....	67

DOKUMENTIN SISÄLTÖ

JOHDANTO

Osa I

VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021 - 2025

- Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi
- Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi
- Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö
- Keskeiset opit valtuustokaudelta

Osa II

HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2025 - 2029

- Strategian painopisteet ja linjaukset
- Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat
- Hyvinvointisuunnitelma

Osa III

KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

- Suunnitelman laatijat
- Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä

1. JOHDANTO

Kunnilla on lakisääteinen velvoite edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä, ja sen tulee laatia valtuustokausittain laaja hyvinvointisuunnitelma. Dokumentti kuvaa kuntalaisten hyvinvoinnin nykytilanteen ja kokoaa yhteen kertomuksesta johdetut tavoitteet ja toimenpiteet suunnitelmaksi kuntalaisten hyvinvoinnin parantamiseksi. Hyvinvointisuunnitelma on osa kaupungin strategista johtamista, ja hyvinvointia edistäviä toimia tehdään Loimaan kaupungin kaikilla palvelualoilla.

Tämä hyvinvointisuunnitelma on laadittu vuosille 2025–2029. Sen työstämiseen ovat osallistuneet kaupungin kaikkien palvelualojen lisäksi järjestöjä, seurakunta ja Novida. Evästystä on saatu myös vaikuttamistoimielimiltä, lautakunnilta, kaupunginhallitukselta ja -valtuustolta matkan varrella. Loimaan kaupungin asukkaiden ääni kuuluu Loimaan hyvinvointisuunnitelmassa erilaisten kyselyjen kautta, joita ovat mm. kaupungin hyvinvointikysely (2025), kouluterveyskysely (2023 ja 2025) sekä kaupungin palveluihin liittyvät kyselyt.

Loimaan kehittämistä ohjaavat erilaiset ohjelmat ja suunnitelmat, jotka pohjautuvat kaupungin strategiaan. Tämä hyvinvointisuunnitelma (2025–2029) sisältää erillissuunnitelmia, joita ovat ehkäisevän päihdetyön suunnitelma ja liikuntasuunnitelma 2025-2030. Muita hyvinvointisuunnittelua sivuavia dokumentteja ovat mm. valmiussuunnitelma, kiinteistöjen omat turvallisuussuunnitelmat ja liikenneturvallisuussuunnitelma.

Suunnitelma ikääntyvän väestön tukemiseksi on osa hyvinvointisuunnitelmaa.

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021 - 2025

Huomioitavaa on, että suurin osa kuntalaisista voi hyvin, mutta haasteita myös riittää.

Haasteita lapset, nuoret ja lapsiperheet

- Yläkoululaisten terveydentilan kokemus maan keskitasoa ja heikentynyt merkittävästi viime vuosina
- Yläkoululaisten keskuudessa ylipainoisten määrä on vähentynyt, mutta on silti koko maan keskiarvoa korkeampi
- Yläkouluikäiset juovat alkoholia jonkin verran maan keskivertoa enemmän. Tilanne on hieman parantunut viime vuosina.
- Koulu-uupumus on koko maassa haaste. Alakouluikäisillä koulu- uupumusta kokee 20-21 %, joka on selvästi koko maan keskitasoa korkeampi. Yläkouluikäisillä pojilla koulu- uupumusta (12 %), joka on valtakunnan keskitasoa. Tyttöillä koulu- uupumusta on selvästi valtakunnan tason yläpuolella (35,5 %)
- Yläkouluikäisten keskuudessa koulunkäynnistä pitävien määrä on valtakunnan keskitasoa Loimaalla. Koulunkäynnistä pitävien osuus on vähentynyt sekä Loimaalla että valtakunnan tasolla

Haasteita nuoret ja nuoret aikuiset

- Lukionuorilla on läheisiä ystäviä maan keskiarvon verran- silti lähes joka kahdeksas on yksinäinen. Loimaalaisilla ammattikoululaisilla on merkittävästi vähemmän ystäviä valtakunnalliseen keskitasoon nähden.
- Toisen asteen opiskelijoilla ylipainoisten määrä on kasvanut merkittävästi Loimaalla ja valtakunnallisestikin.
- Alkoholin käyttö on lisääntynyt hyvin merkittävästi ammatillisten opiskelijoiden keskuudessa. Ammatillisten opiskelijoiden kohdalla humalahakuinen juominen on merkittävästi lisääntynyt ja on selvästi yli valtakunnan tason. Lukiolaisilla tilanne on pysynyt samalla tasolla ja on jonkin verran yli valtakunnan keskitason.
- Yläkoulussa ja toisen asteen oppilaitoksissa päivittäinen tupakointi on pysynyt joko samana tai noussut. Sähkösavukkeen käyttö on lisääntynyt huomattavasti kaikissa verrokkiryhmissä. Ammatillisessa koulutuksessa nuuskan käyttö on lisääntynyt sekä paikallisesti, että valtakunnallisiin lukuihin verrattuna. Perus- ja lukiokoulutuksessa nuuskan käyttö on laskenut. Nikotiinipussien ja Vapen käyttöä ei tilastoitu vuodelta 2024, mutta niiden käyttö on lisääntynyt räjähdysmäisesti. Tämä näkyy erityisesti nuuskan käytön vähenemisenä.
- Raittiiden osuus Loimaalla korkeampi, kuin valtakunnallisesti.
- Ylipainoisten osuus toisen asteen opiskelijoiden keskuudessa on lisääntynyt. Sekä lukiolaisten että ammattikoululaisten ylipaino on Loimaalla yli valtakunnallisen keskiarvon. Erityisesti lukiolaisten osalta ylipaino on lisääntynyt.
- Koulutuksen ulkopuolelle jää edelleen keskiarvoa enemmän nuoria.

Haasteita työikäiset ja ikääntyneet

Huomioitavaa on, että aikuisväestön ja ikääntyneen väestön indikaattoreissa ei ole poikkeavuutta verrokkeihin tai koko väestöön nähden. Huoltosuhteen heikkeneminen haastaa kaupunkia monella eri tapaa. Työttömyys on koholla matalasuhdanteen takia.

Ikääntyneiden ihmisten osalta yksinäisyys ja siitä seuraavat lieveilmiöt, kuten kohonnut alkoholin käyttö on tunnistettuja asioita myös Loimaalla. Hyvinvointialue vastaa ikäihmisten palveluohjauksesta, joten tiedon kulkeminen siitä mistä ja miten apua on tarjolla on erityisen tärkeää.

1. Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Hyvinvointisuunnitelmassa on kuvattu loimaalaisten hyvinvointia erilaisten mittareiden valossa. Hyvinvointia kuvaavat indikaattorit osoittavat usein ongelmia tai pahoinvointia. Näin pystytään tunnistamaan millaisia palveluita kuntalaiset tarvitsevat. On keskeistä muistaa, että merkittävä osa kuntalaisista voi hyvin.

Loimaan vertailukunniksi on valittu Forssa ja Uusikaupunki. Lisäksi tietoja verrataan Varsinais-Suomen hyvinvointialueen ja koko maan tilanteeseen. Hyvinvointikertomus sisältää erilaisia hyvinvointi-indikaattoreita. Indikaattorin punainen väri viittaa kielteiseen kehitykseen ja vihreä väri myönteiseen. Muutos on sitä suurempi mitä paksumpi kehä muutosprosentin ympäriellä on.

Prosessi-indikaattoreista Loimaa on saanut 53 pistettä 100:sta ja koko maan taso on 70. Forssassa kokonaispistemäärä 66. Uudenkaupungin kokonaispistemäärä on 68.

Pisteet:	Koko maa:	Loimaa:	Forssa:	Uusikaupunki:
Kuntajohto	83	65	68	83
Perusopetus	64	72	60	63
Lukiokoulutus	69	38	66	60
Ammatillinen koulutus	66	41	-	-
Liikunta	69	61	62	78
Kulttuuri	72	46	62	71

Analyysiä:

Loimaalla toimii erikseen nimetty koordinaattori, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja kaupungin talousarviossa määritellään vuosittain mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista. Niin ikään kaupungin tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kaupungin hyvinvointitavoitteiden toteutuminen. Panostus erityisesti perusopetukseen ja liikuntaan näkyvät positiivisena asiana prosessi-indikaattoreissa. Pisteitä mm. laski kirjallisten ohjeiden puuttuminen päätösten vaikutusten ennakkoarvioinnista ja kaupunkitasoisen turvallisuussuunnitelman puuttuminen.

Loimaan kaupungin hyvinvointikysely

Loimaan kaupunki toteutti hyvinvointikyselyn kuntalaisille toukokuussa 2025. Vastauksia kyselyyn saatiin 241. Vastaajista oli suurin osa naisia 76 %. Vastaajista 1 % oli alle 18 vuotta, 18-29 vuotta 5 %, 30-44 vuotta 21 %, 45-64 vuotta 41 % ja 65 vuotta tai yli 32 %. Vastaajista 57 % on työssä, 32 % eläkkeellä, opiskelijana 5 %, työttömänä 3 %, perhevapaalla 1 % ja jokin muu 2 %.

Vastaajista tämän hetkisen terveydentilansa (esim. terveys, jaksaminen, mieliala) kokee 10 % erittäin hyväksi, hyväksi 46 %, keskitasoiseksi 31 %, huonoksi 12 % ja erittäin huonoksi 1 %. Kysymykseen "Kuinka paljon voit vaikuttaa omalla toiminnallasi ja valinnoillasi hyvinvointiisi?" vastasi 29 % erittäin paljon, melko paljon 45 %, jonkin verran 21 %, en lainkaan 3 % ja en osaa sanoa 2 %.

Kysymykseen "Koetko itsesi yksinäiseksi?" koki 25 % vastaajista en koskaan, 38 % hyvin harvoin, 27 % joskus, 8 % melko usein, 2 % jatkuvasti.

Avoimeen kysymykseen "Millaisena koet asuinalueesi?" tuli 207 vastausta, joten vaihtelua oli vastausten välillä. Moni vastaaja kokee Loimaan kaupungin hyvänä, rauhallisena ja turvallisena kaupunkina. Erityisesti kokemus turvallisuudesta nousee esiin vastauksista. Osa vastaajista kokee, että keskustelukulttuurissa on parantamisen varaa koko Loimaan alueella. Selkeästi osassa vastauksissa tulee ilmi, että maaseudun rauhan vastapainona halutaan elämää, tapahtumia ja ihmisiä Loimaalle. Koko Loimaata toivotaan kehitettävän. Erityisen tärkeänä ja kehitettävänä asioina pidetään kulkuyhteyksiä, palveluita kuten riittävästi kauppoja ja enemmän tekemistä kaiken ikäisille. Ikäihmisille toivotaan laaja-alaista infopistettä. Hyviä liikunta ja harrastusmahdollisuuksia kehitetään monessa vastauksessa.

Vastaajat kertovat harrastavansa liikuntaa viikossa yli 3 tuntia 43 %, 2-3 tuntia 31 %, noin tunnin 22 % ja en yhtään 4 %. Liikunnan lisäämiselle on tarvetta vastausten perusteella, vaikka osa liikkuukin tarpeeksi.

Kulttuuria vastaajat kertovat harrastavansa viikossa yli 3 tuntia 13 %, 2-3 tuntia 16 %, noin tunnin 40 % ja en yhtään 31 %. Kulttuurin harrastamisessa on vaihtelua runsaasti. Suhteellisen suuri prosentti ei harrasta kulttuuria lainkaan.

Avoimia vastauksia tuli 158 kpl kysymykseen "Mikä edistäisi sinun hyvinvointiasiasi Loimaalla"? Alla listattuna esimerkkejä parannusehdotuksista:

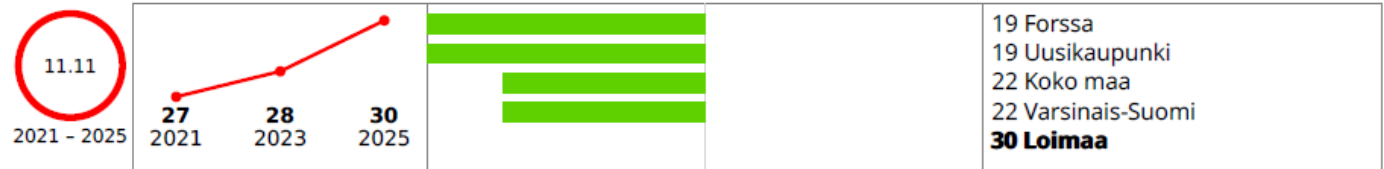
- Kylien/ taajamien tasapuolinen kehittäminen
- Kulkuyhteyksien parantamista toivotaan Loimaan sisällä ja Turun seudulle
- Tapahtumia kaikille ikäryhmille huomioiden esteettömyys. Ohjelmaa lisää myös työikäisille
- Ympäristöstä pidettäisiin paremmin huolta esim. suojatiemerkinnot, siisteys ja torielämä
- Enemmän musiikkiesityksiä esim. musiikkiopiston järjestämänä torille, kouluihin ja ikäihmisten asumispalveluihin
- Liikuntamahdollisuuksien ja kuntosalien ylläpitäminen ja kehittäminen. Erityisesti panostamista ulkokuntosaleihin toivotaan
- Koulutukseen ja opetushenkilöstöön panostaminen
- Seniorikorttia pidetään tärkeänä ja sen toivotaan säilyvän
- Kaupungin työntekijät toivovat lisää rahaa ePassin käyttöön
- Vesihoviin toivotaan sunnuntai aukioloa
- Kulttuuritapahtumien lisääminen

HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA

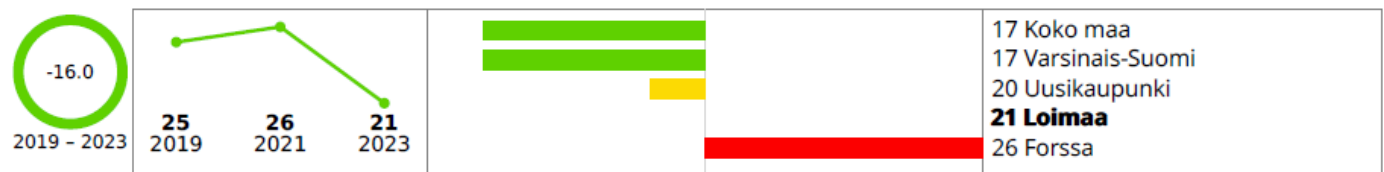
HYTE-KERROIN

HYTE-kerroin

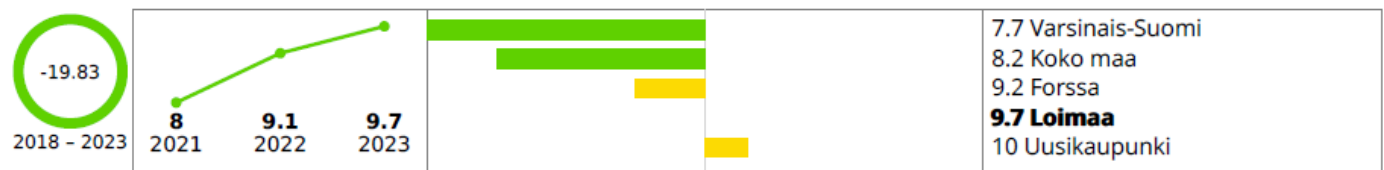
Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

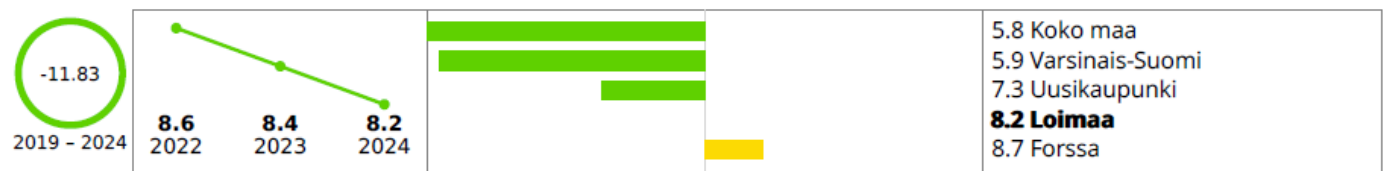
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

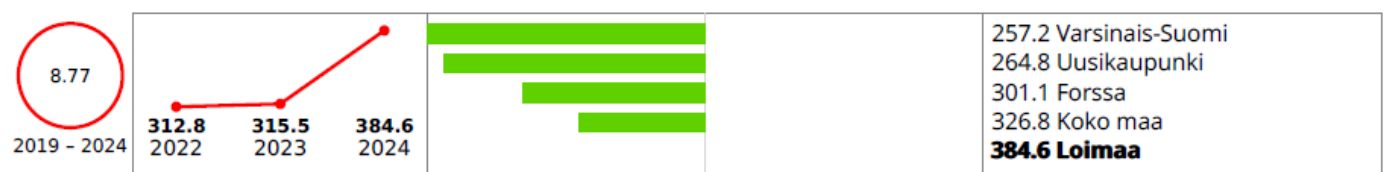
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

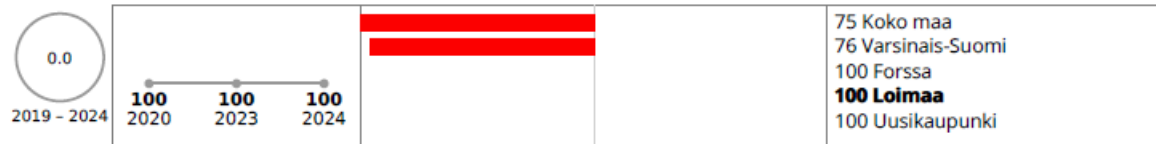
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista

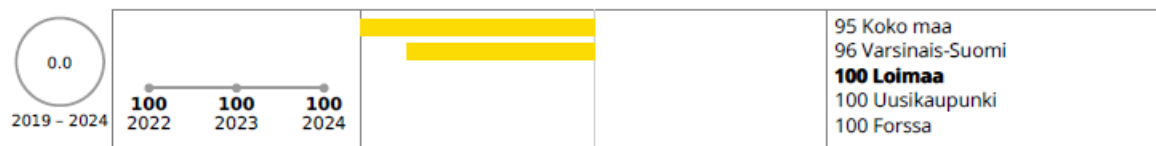
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista

Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

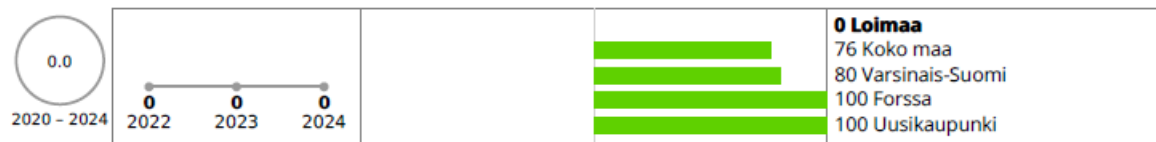
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä

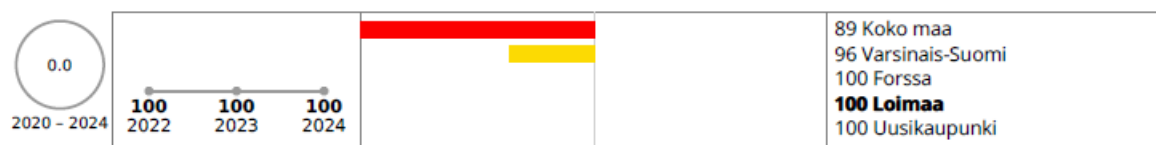
Kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja

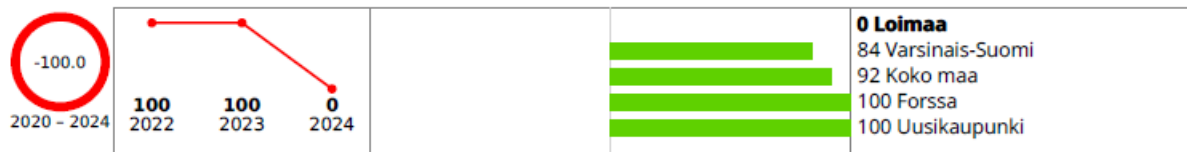
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa

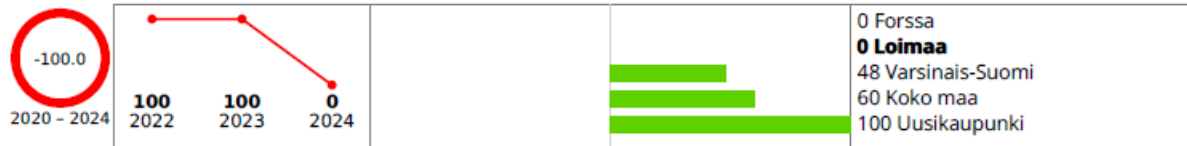
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen

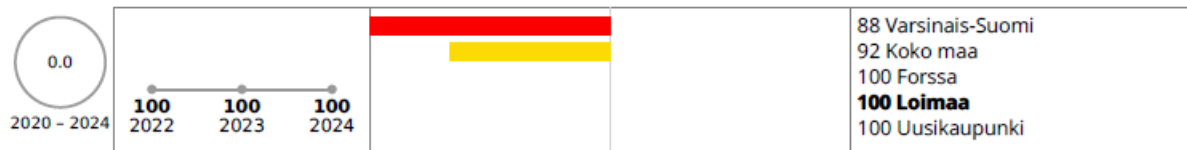
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille

Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin

Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä

Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus

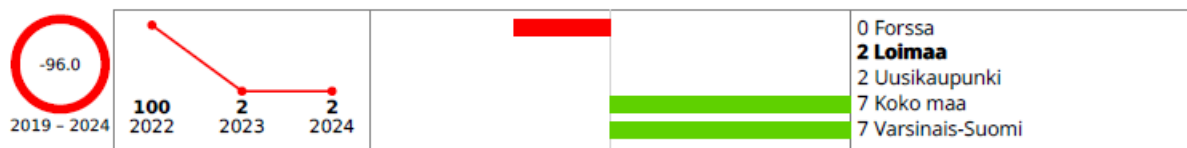
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa

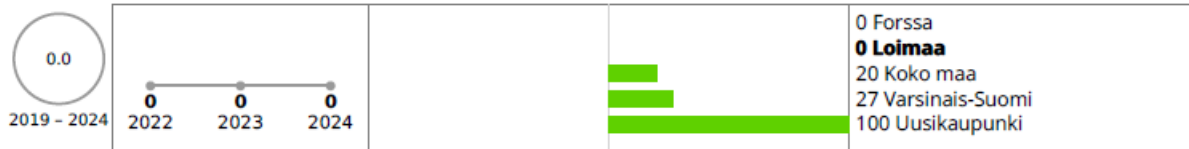
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit

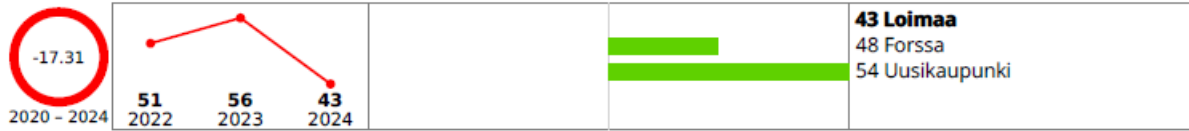
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä

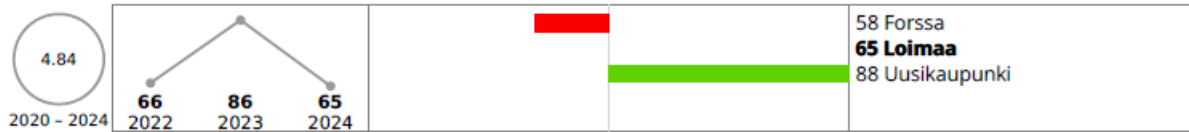
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä

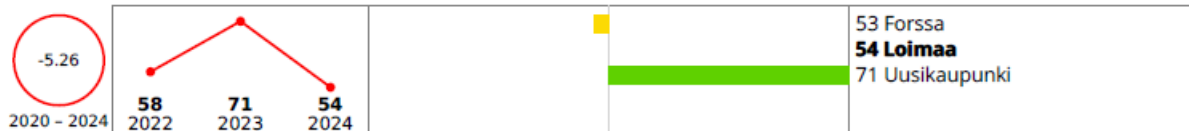
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

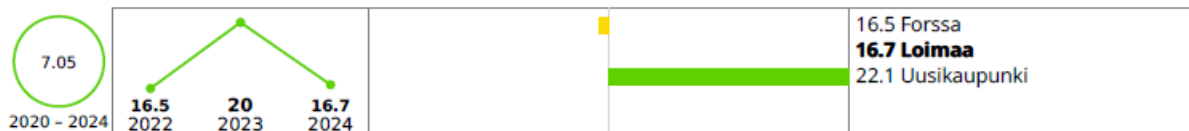
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

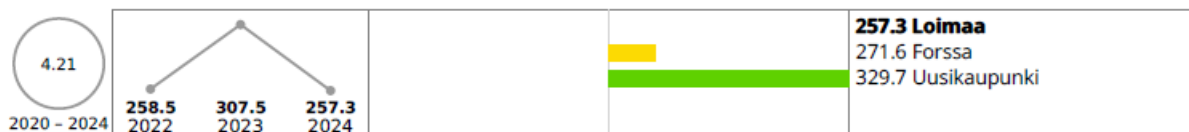
HYTE-kerroin, 0 - 100

HYTE-kerroin euroa / asukas

HYTE-kerroin, 1 000 euroa

Elinvoima

Väestö

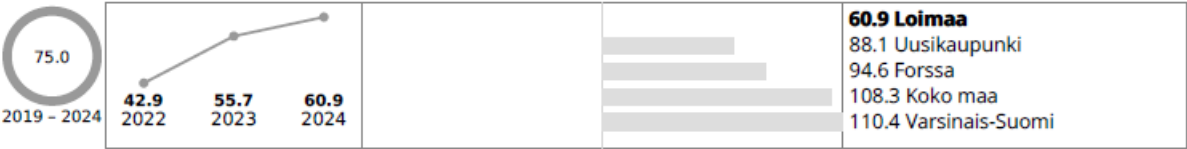
Väestö 31.12.

Huoltosuhde, demografinen

Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

Lapsiperheet, % perheistä

Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

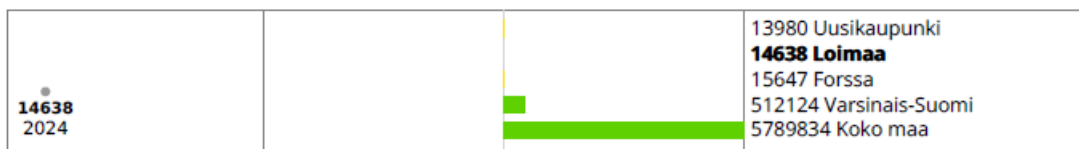
Yhden hengen asuntokunnat, % asuntokunnista

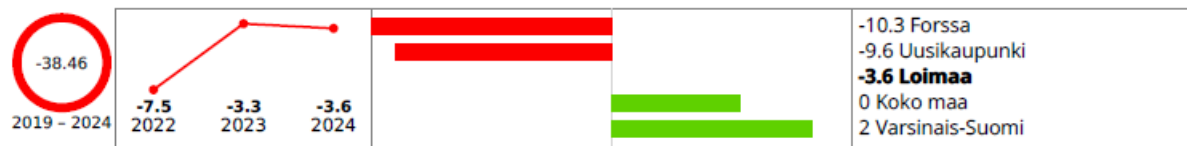
Koulutustasomittain

Väestöennuste 2030 (laskettu 2021)

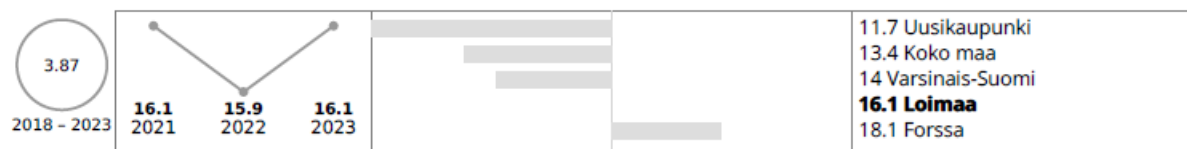

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

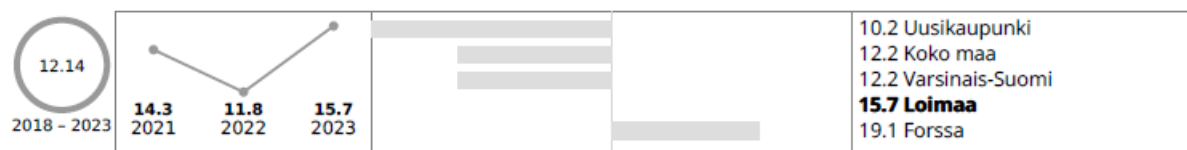

Elinvoima

Kunnan yleinen pienituloisuusaste

Lasten pienituloisuusaste

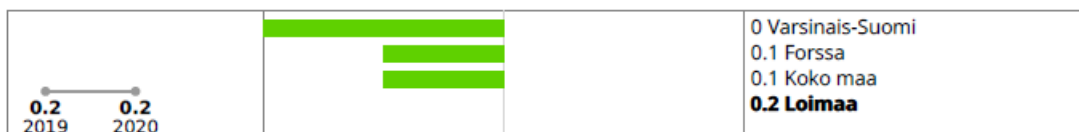
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

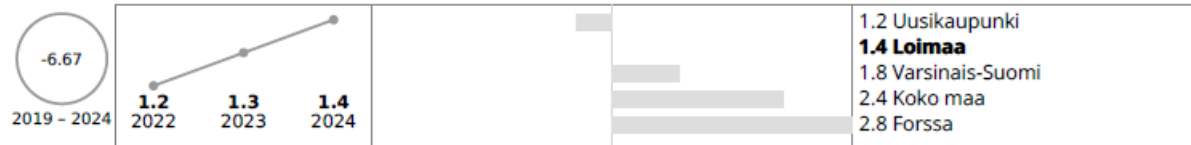

Työlliset, % väestöstä

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

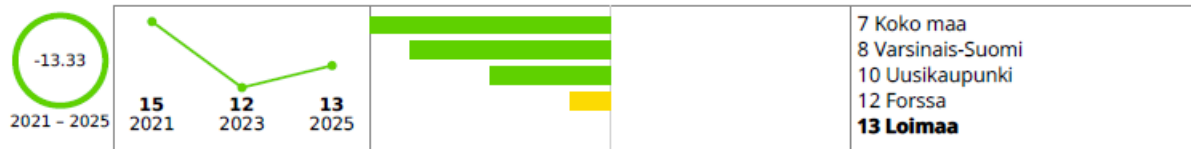

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

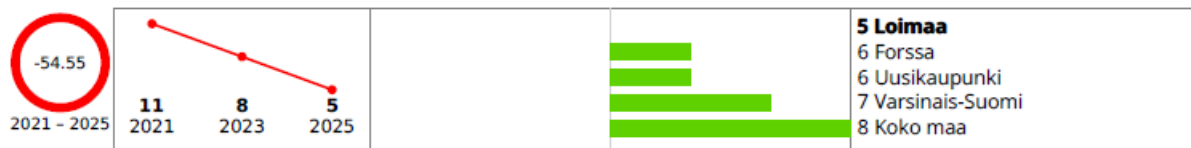
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

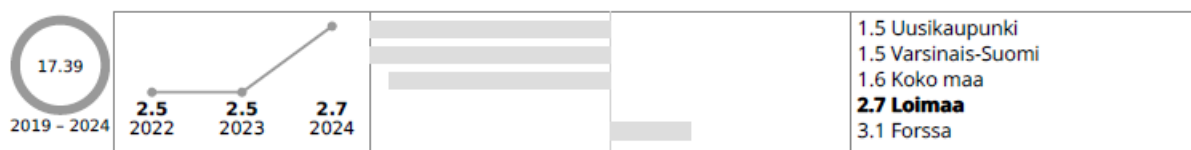

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

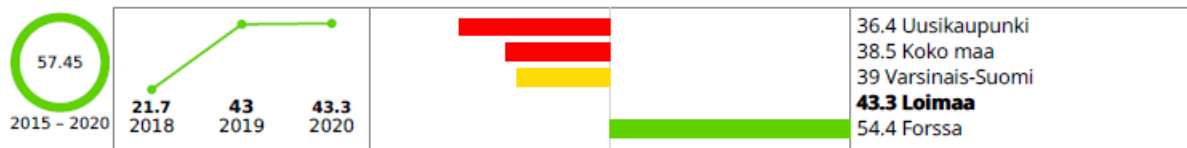
Palvelut

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut (-2020)

Kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 1 - 2-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut (-2020)

Kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut (-2020)

Koulu

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä

NUORET JA NUORET AIKUISET

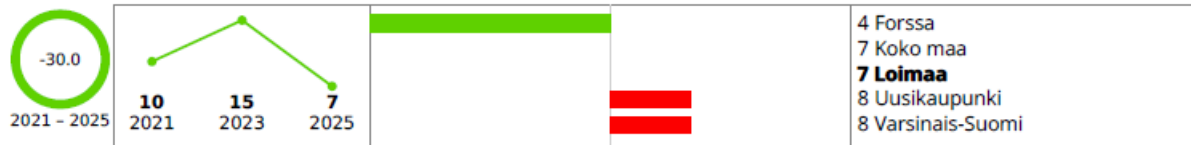
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Ei yhtään läheistä ystävää, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

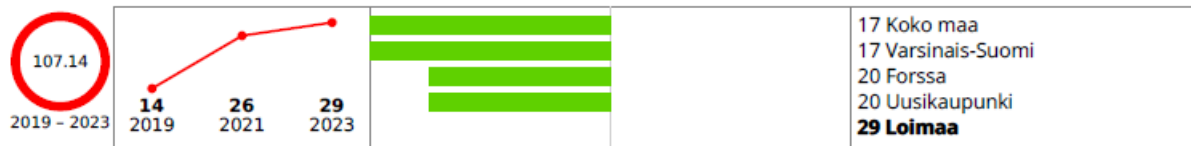
Ei yhtään läheistä ystävää, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

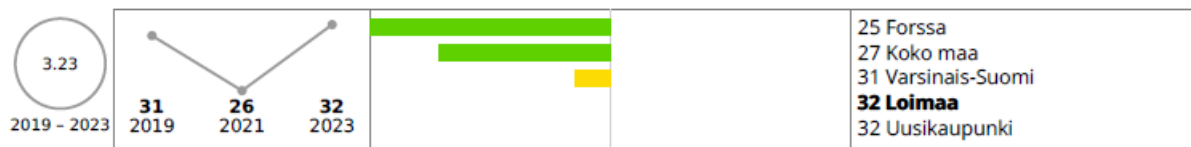
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Ylipaino, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Ylipaino, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

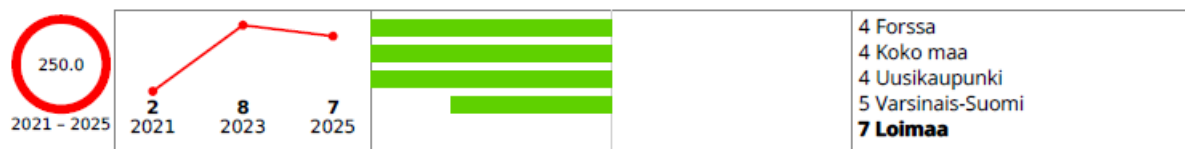
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL) (-2022)

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

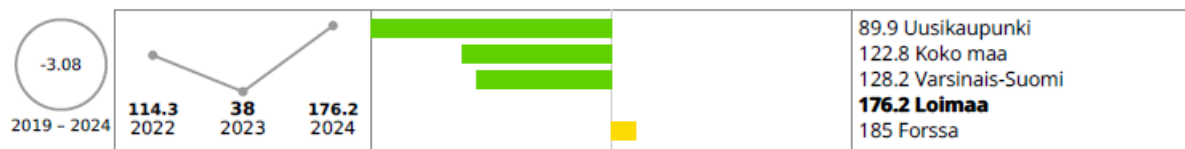
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Rikoksista syyllisiksi epäillyt 15 - 17-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

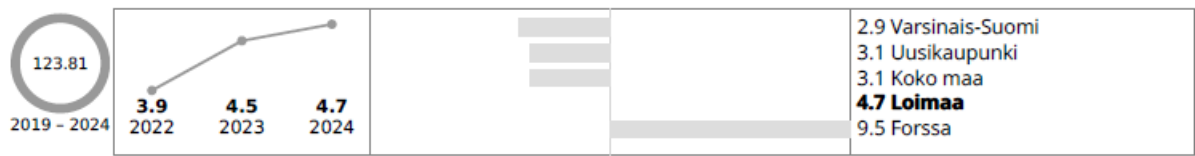
Rikoksista syyllisiksi epäillyt 18 - 20-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 18 - 24-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

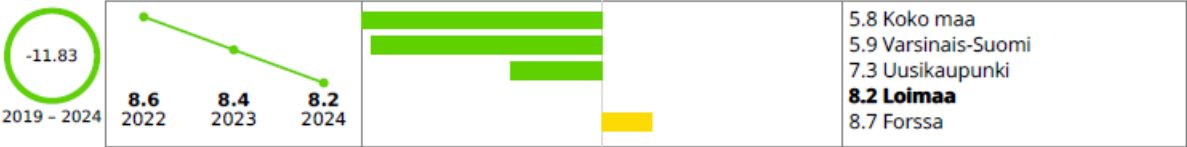

TYÖIKÄISET

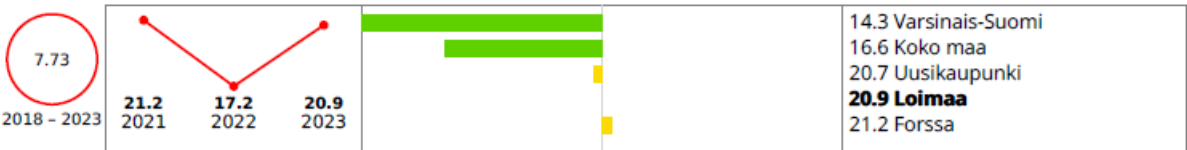
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

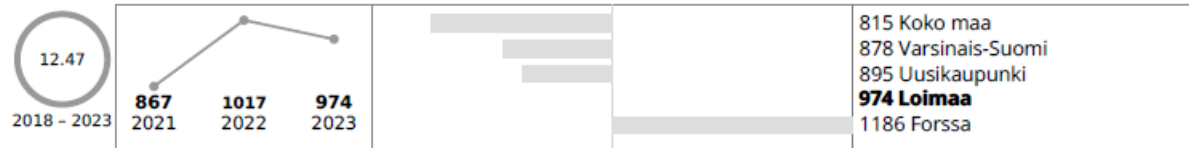
Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä

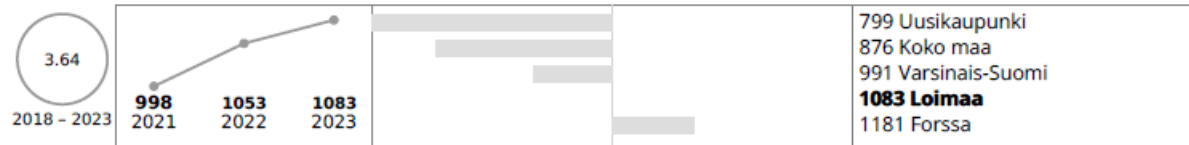
Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

KAIKKI IKÄRYHMÄT

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

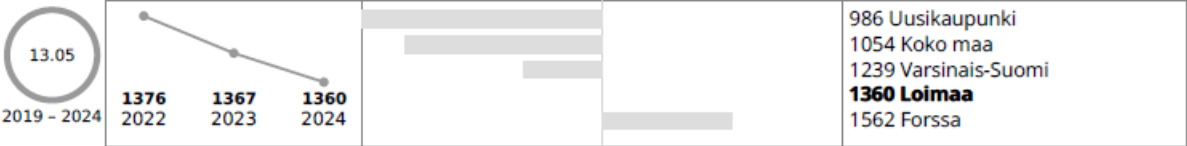
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

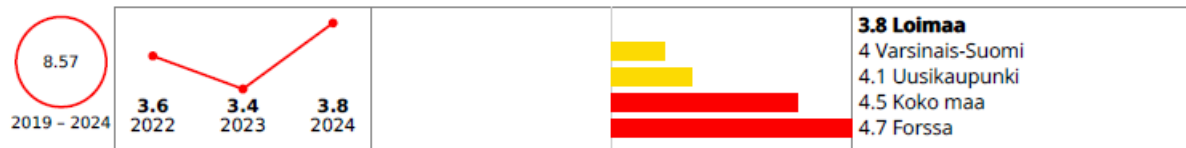

LISÄINDIKAATTOREITA

Vähimmäistieto

Kunnan vähimmäistieto

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

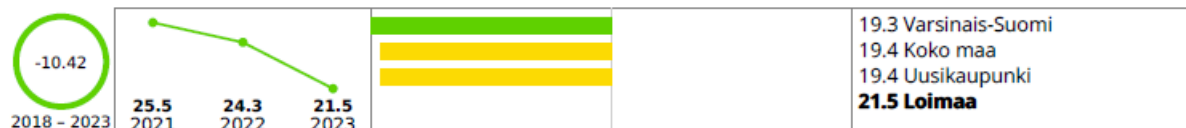
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä

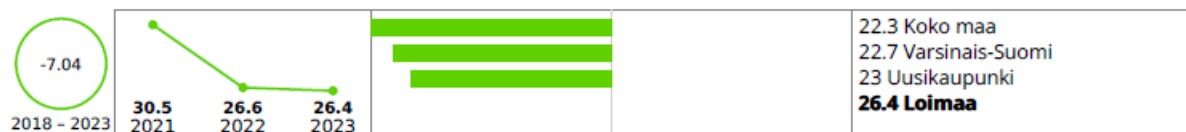
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä

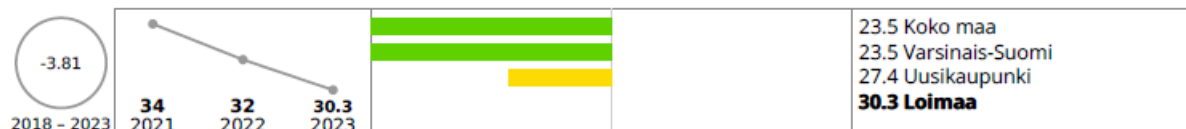
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 2 - 6-vuotiailla

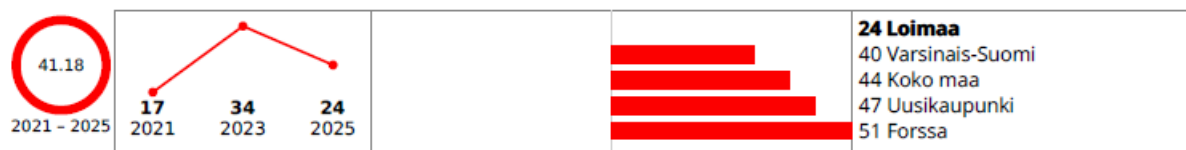
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 7 - 12-vuotiailla

Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 13 - 16-vuotiailla

Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

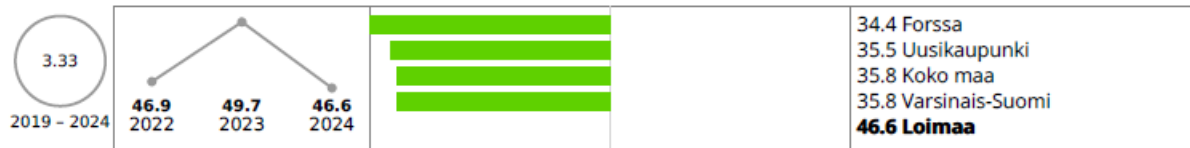
Ei syö koululounasta päivittäin, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

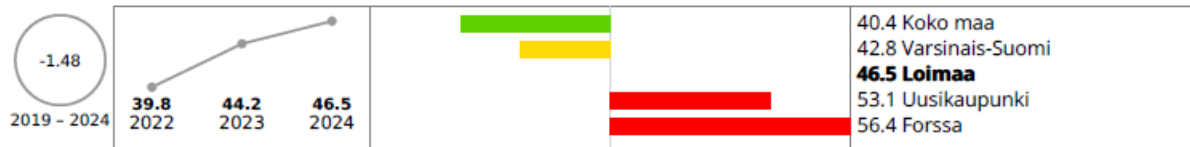
Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

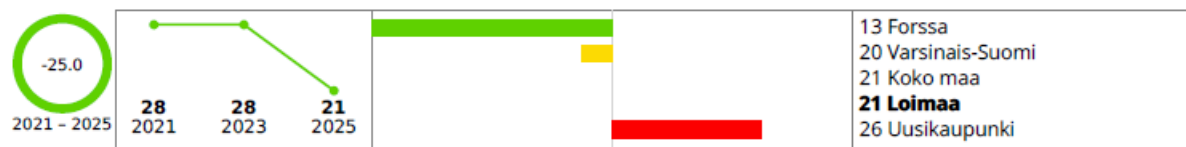
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

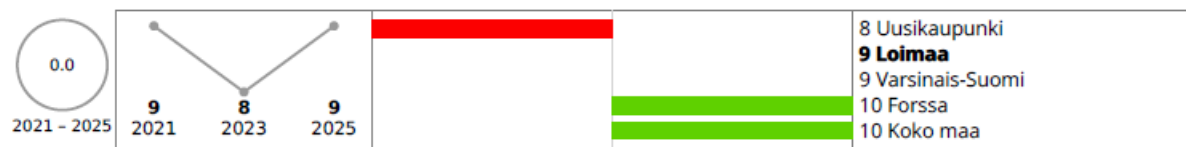
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

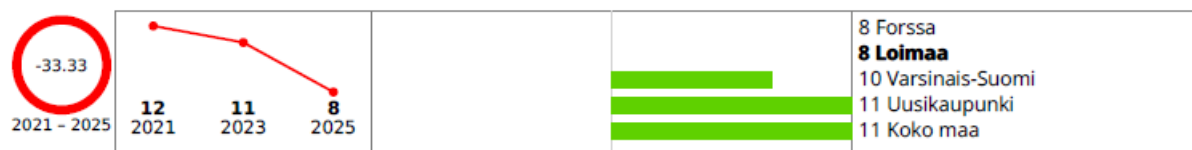
Sairastavuusindeksi, ikävakioitu

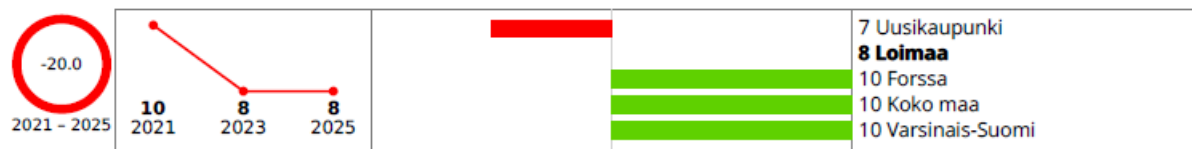
Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

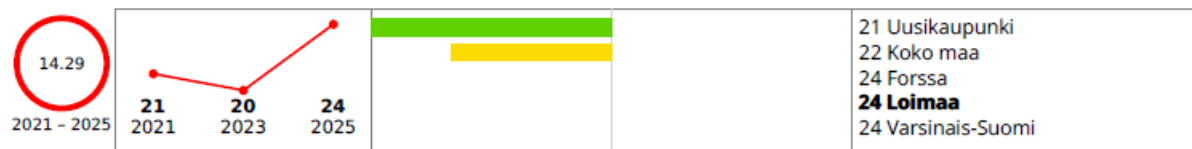
Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

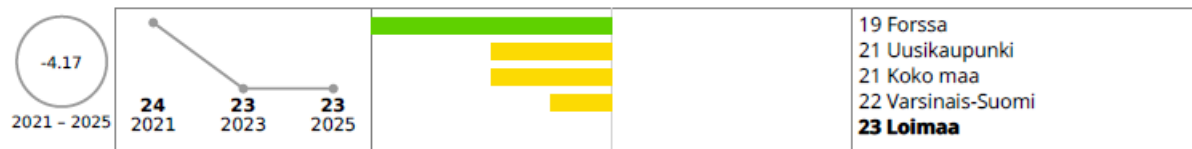
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

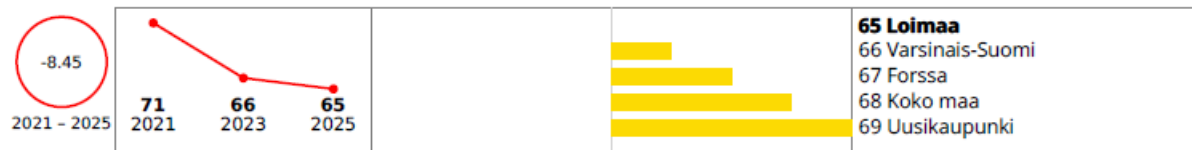
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

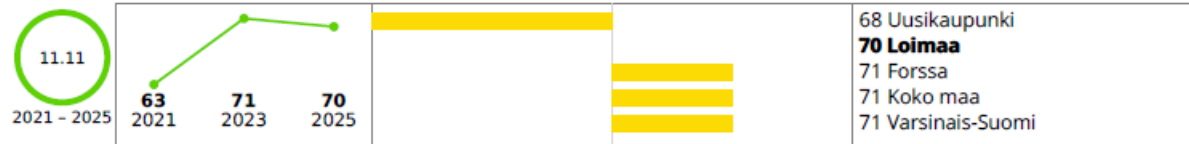
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

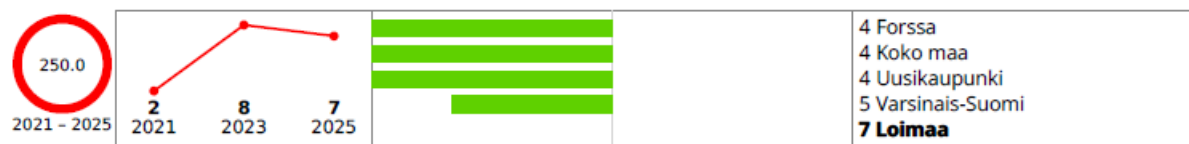
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

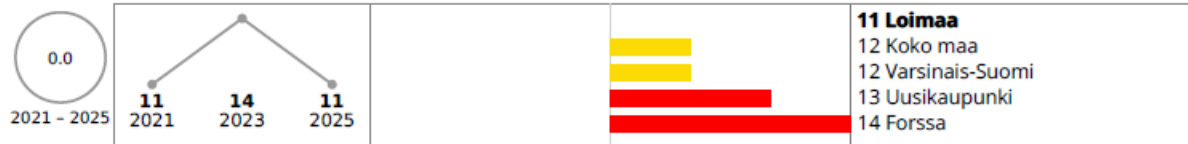

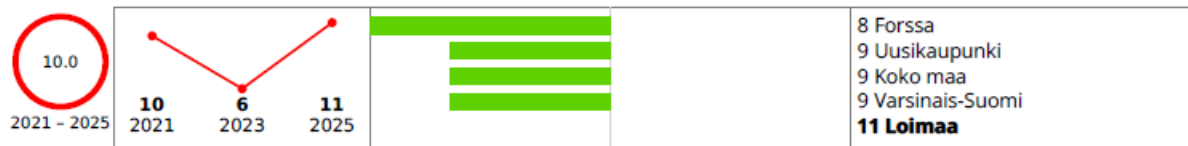
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-)

Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-)

Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)

Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta

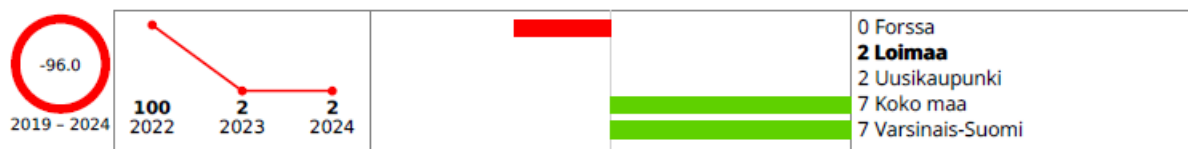
Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa, % kouluista

Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä

Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

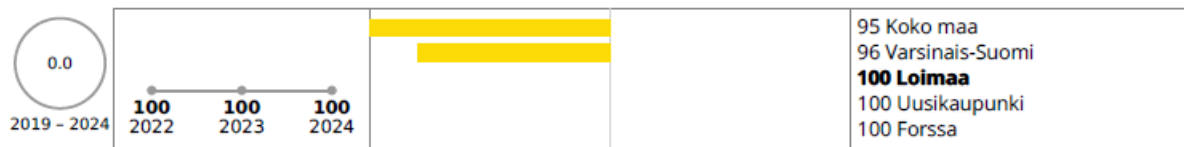
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

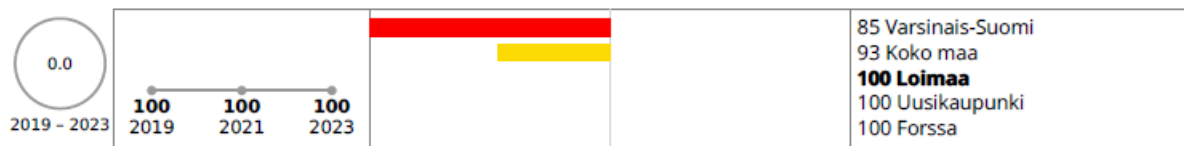
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä

Hyvinvointikertomus hyväksytty valtuustossa, % tiedot toimittaneista alueen kunnista

Väestöryhmien välisten terveyserojen raportointi valtuustolle, % tiedot toimittaneista alueen kunnista

Ennakoarvioinnin käyttö kunnan toiminnassa, %

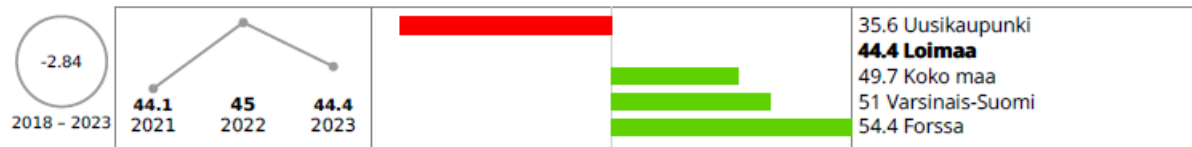
Kunta on asettanut tavoitteet ja toimenpiteet ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi, %

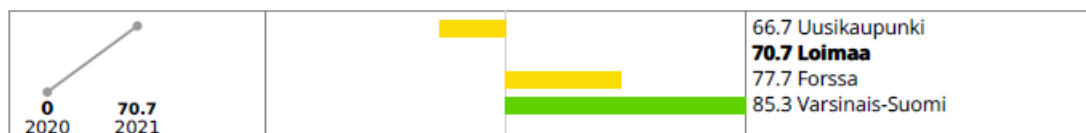
Ala-asteiden saavutettavuus, ala-asteikäiset, enintään 2 km [%]

Päivittäistavarakauppojen saavutettavuus, iäkkäät, Enintään 500m [%]

Enintään 1 kilometrin etäisyydellä säännöllisen liikenteen joukkoliikenteen pysäkeistä asuvat, % asukkaista

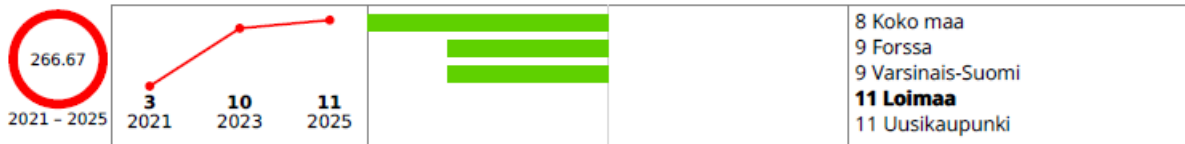
Turvallisuus

Turvallisuusindikaattoreita

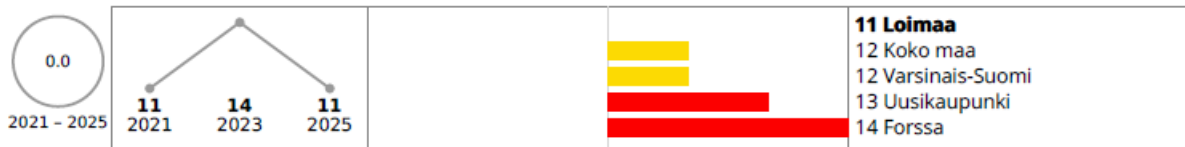
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

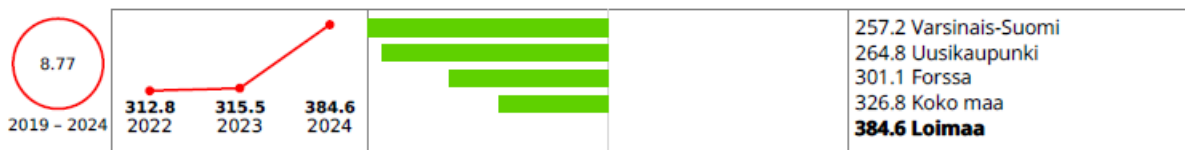
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-)

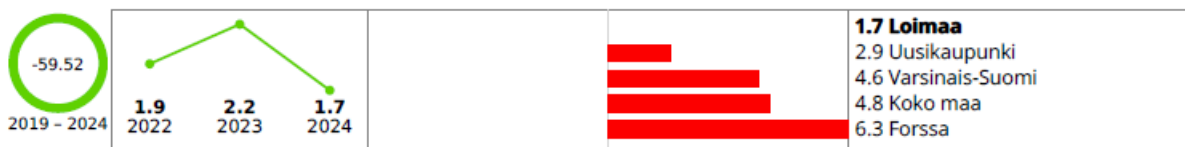
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

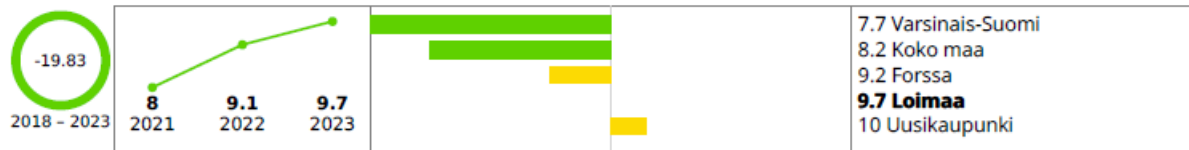
Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta

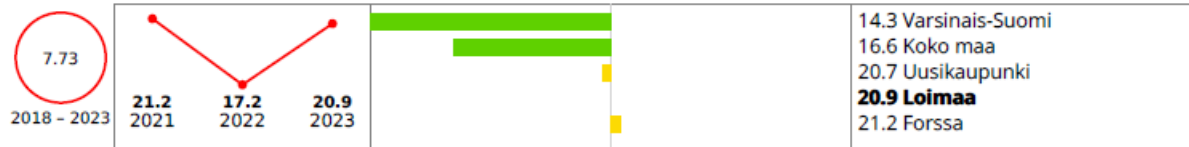
Poliisin tietoon tulleet kaikki huumausainerikokset / 1 000 asukasta

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

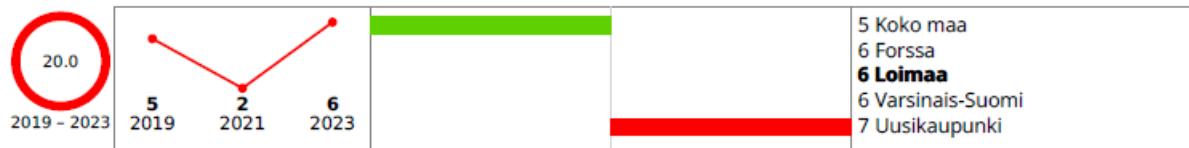
Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä

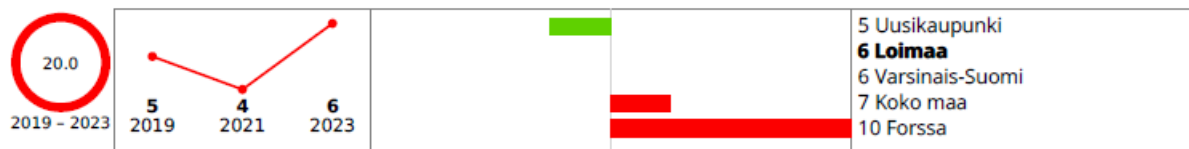
Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitajaksot / 10 000 asukasta

Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

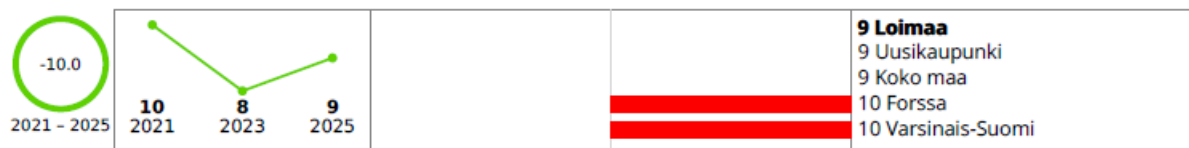
Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

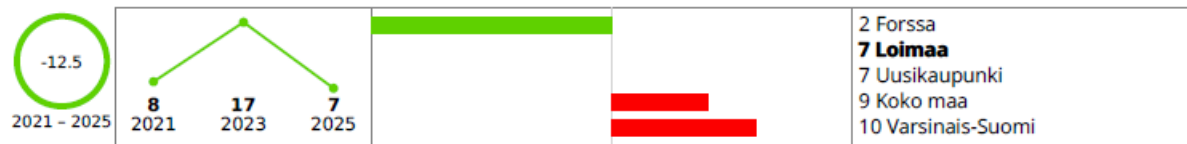
Kokenut seksuaaliväkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-)

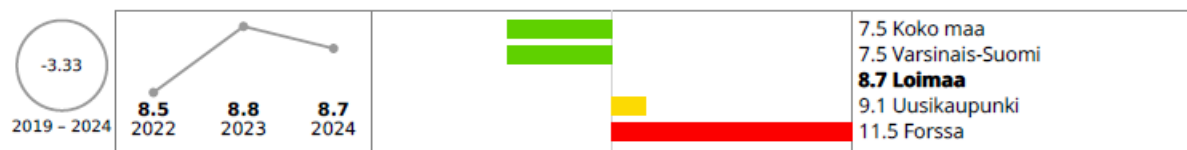
Kokenut seksuaaliväkivaltaa vuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)

Kokenut seksuaaliväkivaltaa vuoden aikana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)

Alkoholijuomien myynti, 100 % alkoholia, litraa / 18 vuotta täyttäneet

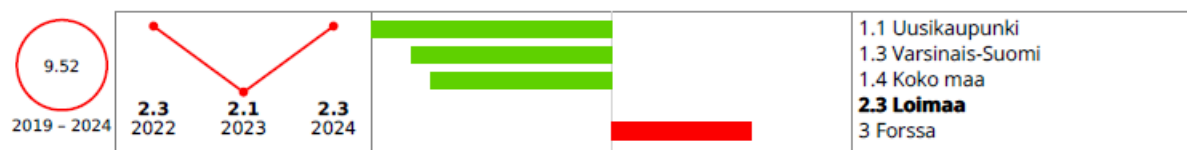
Päihteiden vaikutuksen alaisena tehdyistä rikoksista syylliseksi epäillyt / 1 000 asukasta

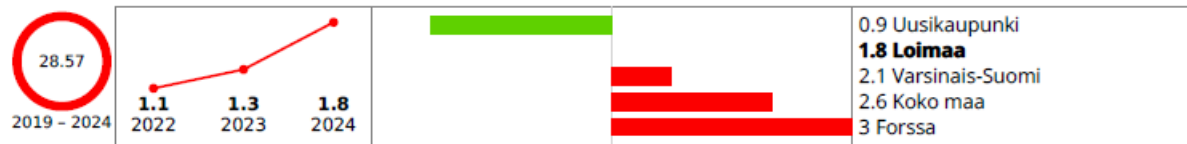
Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset / 1 000 asukasta

Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleet 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

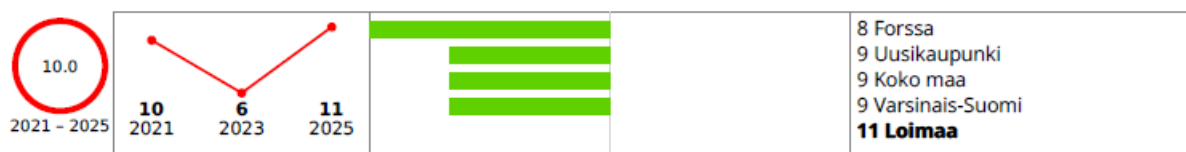

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-)

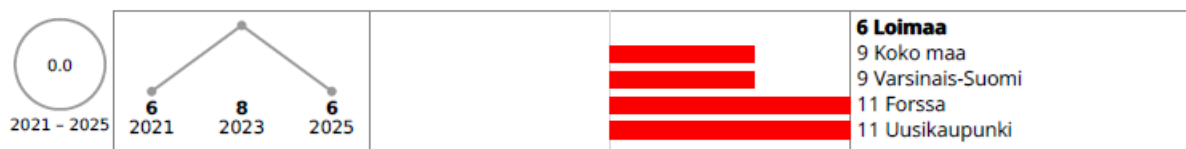
Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)

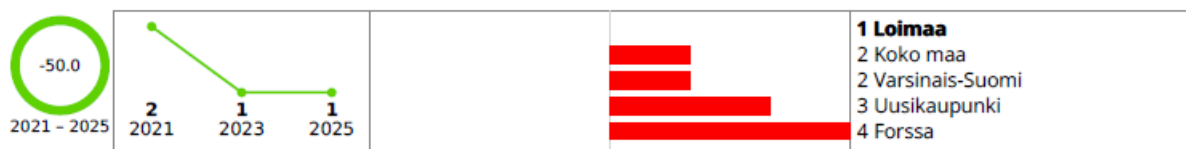
Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)

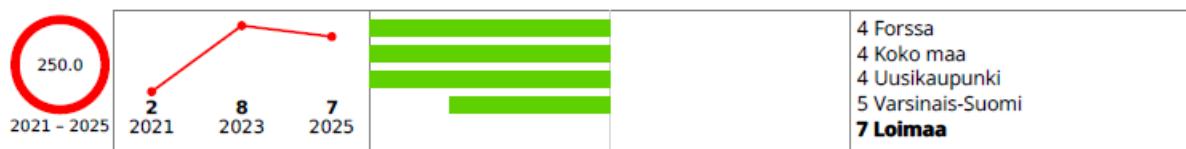
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

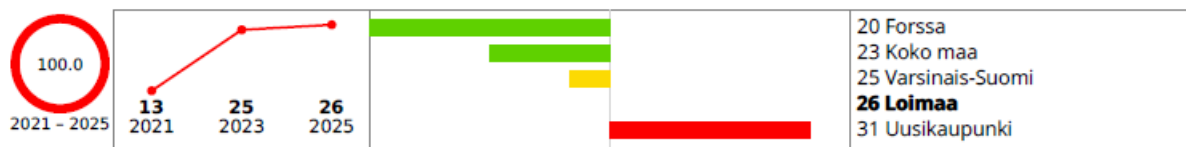
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

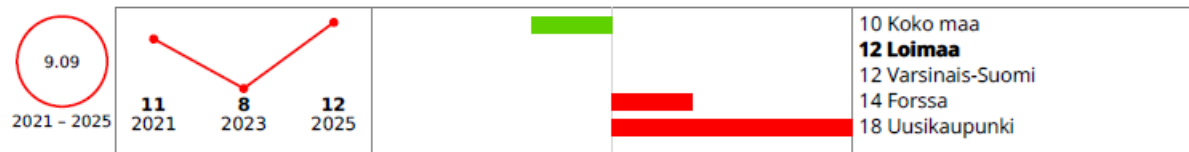

Tapaturma koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista

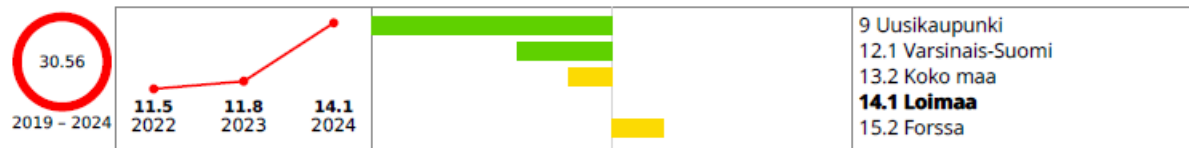
Tapaturma koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

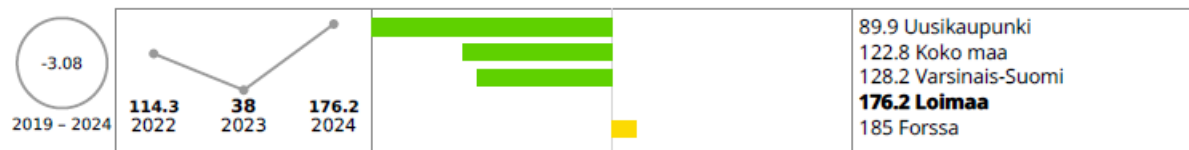
Tapaturma koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

Rikoksista syyllisiksi epäillyt 18 - 20-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

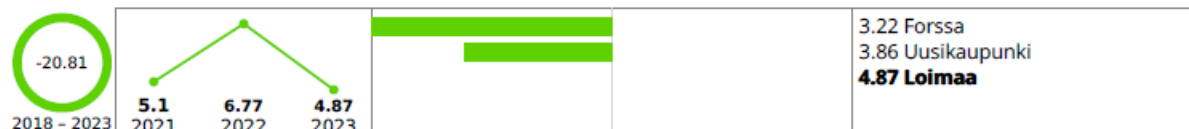
Päihtyneiden säilöönotot / 1 000 asukasta

Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Liikennevahinkojen uhrin / 1000 asukasta

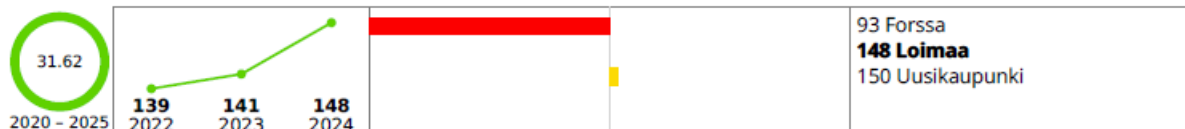
MUITA INDIKAATTOREITA

Muita indikaattoreita

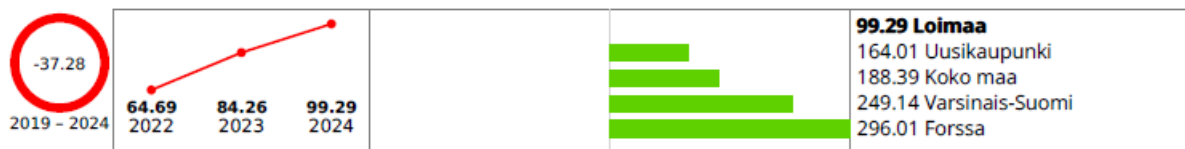
Liikuntatoimi, avustukset (€/asukas)

Liikuntapaikkoja kpl

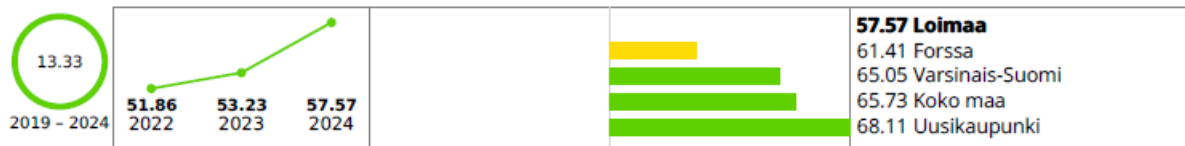
Kirjasto, tapahtumien osallistujamäärä / (asukasluku/1000)

Kirjasto, lainaajia / asukasluku %

Kirjasto, toimintakulut tilastovuonna / asukasluku

Kirjastoaineistokulut / asukasluku

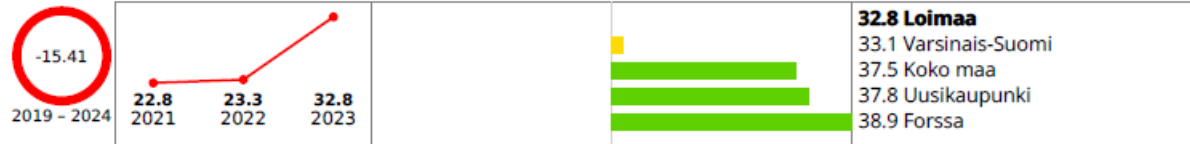
Kirjasto, kokonaislainaus / asukasluku

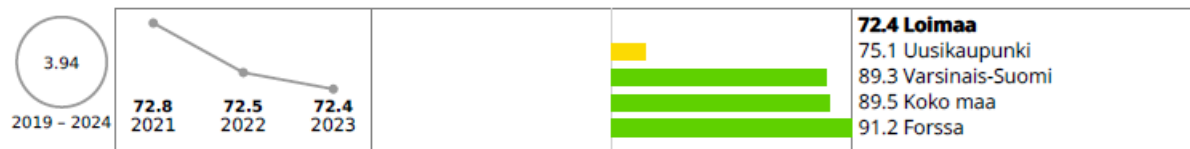
Kirjasto, fyysiset käynnit / asukasluku

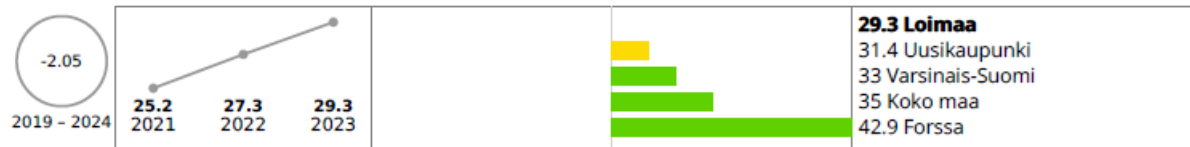
Yläasteiden saavutettavuus, yläasteikäiset, enintään 1 km [%]

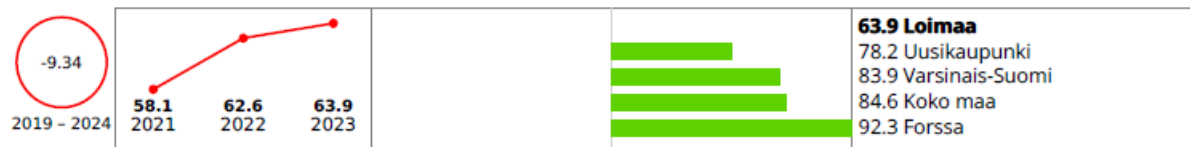
Ala-asteiden saavutettavuus, ala-asteikäiset, enintään 3 km [%]

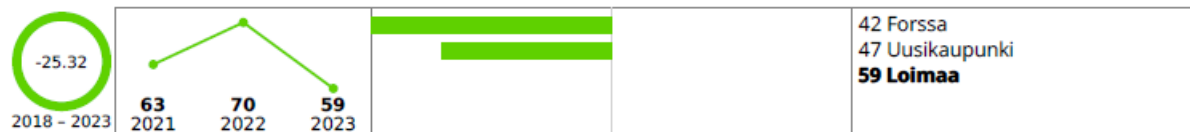
Yläasteiden saavutettavuus, yläasteikäiset, enintään 2 km [%]

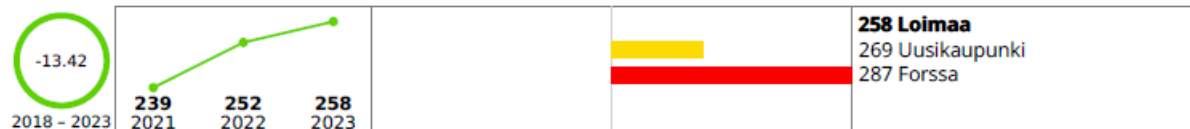
Yläasteiden saavutettavuus, yläasteikäiset, enintään 5 km [%]

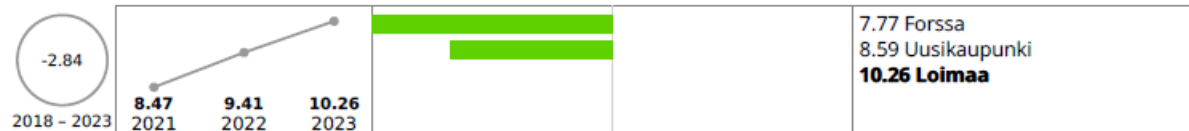
Tieverkon henkilövahingot

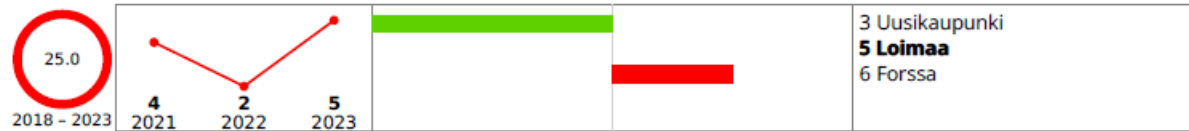
Kaikki vahingot

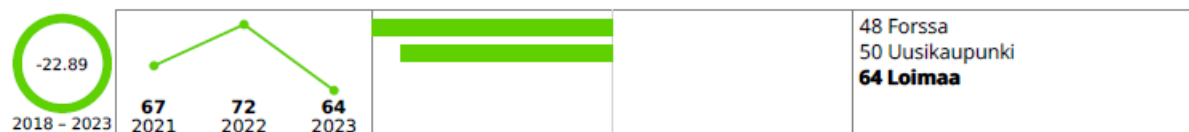
Tieverkon vahingot / (asukasluku/1000)

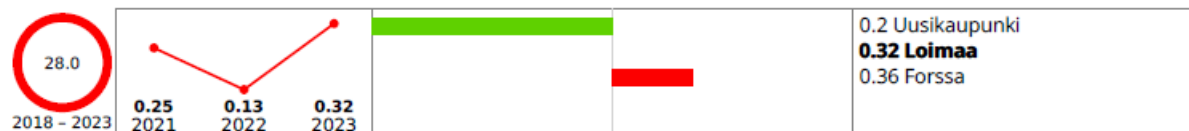
Pysäköintialue henkilövahingot

Kaikki henkilövahingot

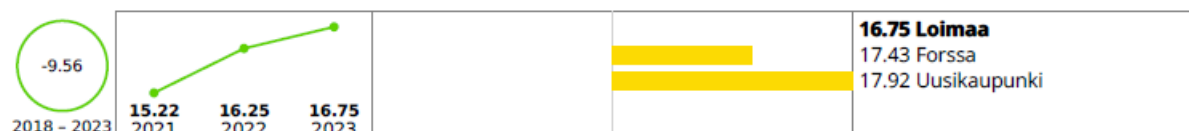
Pysäköintialue henkilövahingot / (asukasluku/1000)

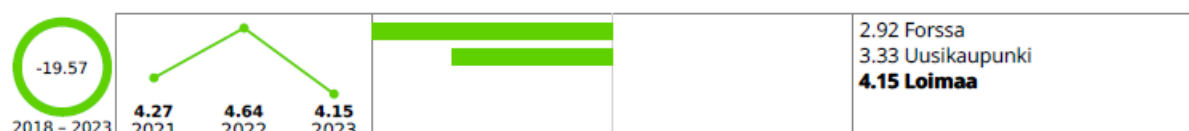
Pysäköintialue vahingot

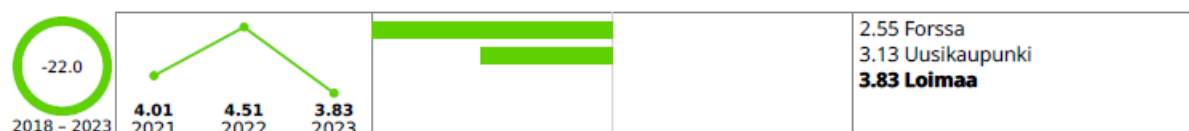
Kaikki vahingot / (asukasluku/1000)

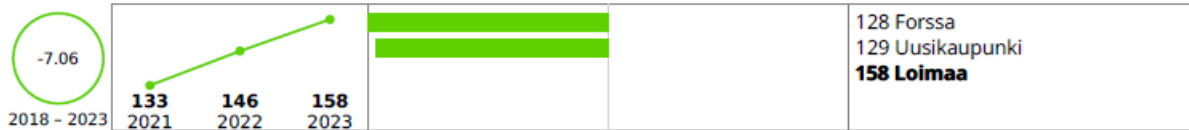
Kaikki henkilövahingot / (asukasluku/1000)

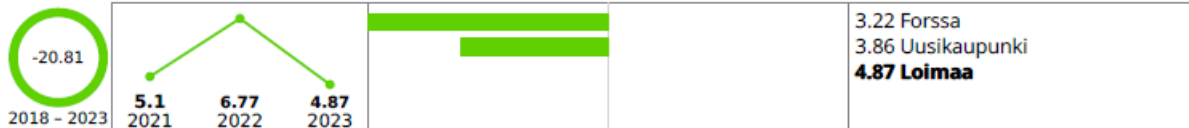
Tieverkon henkilövahingot / (asukasluku/1000)

Tieverkon vahingot

Liikennevahinkojen uhrin / 1000 asukasta

Inhimillinen huono-osaisuus

Huono-osaisuus yhteensä

2. Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Loimaan kaupungissa ei ollut hyvinvointisuunnitelmaa kuluneelle valtuustokaudelle. Katso osa 1 väestön hyvinvoinnin kehitys ja Loimaan kaupungin hyvinvointikertomus vuodelta 2024.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt arviointikertomuksessa vuodelta 2024 hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen tilaan ja kunnan asettamien tavoitteiden toteutumiseen mm. seuraavaa: Lasten- ja nuorten liikkumattomuus, ylipaino ja uupumus. **Mitä konkreettisia keinoja kaupungilla on kohentaa lasten ja nuorten hyvinvointia näiltä osin?** Loimaan yläkouluilla toteutetaan koulunuorisotyötä, joka on ennaltaehkäisevää matalankynnyksen toimintaa, jonka tavoitteena on edistää kouluviihtyvyyttä ja koko kouluyhteisön hyvinvointia sekä tukea oppilaita joustavasti koulun arjessa.

Loimaalla on alkuvuodesta 2025 alkaen uudistettu lasten ja nuorten monialainen työryhmä, jonka tehtävänä on mm. tietojen kokoaminen lasten ja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä sen arviointi päätöksentekoa varten. Työryhmän tehtävänä on lisäksi vaikuttaa lapsille ja nuorille suunnattujen palveluiden yhteensopivuuden ja vaikuttavuuden edistämiseen (palvelujen riittävyys, laadukkuus, saavuttavuus), tehostaa lasten ja nuorten palveluihin ohjautumista ja palveluista toiseen siirtymistä sekä edistää lasten ja nuorten palveluiden järjestämiseen liittyvän tiedonvaihdon sujuvuutta suunnittelemalla yhteisiä menettelytapoja viranomaisten kesken.

Esi- ja perusopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma on päivitetty keväällä 2025. Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria. Sillä tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta. Lisäksi huolehditaan kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä.

Lapsiperheiden pienituloisuusaste on noussut vuodesta 2023 (11,8) vuoteen 2024 (15,7) ja koko maan keskiarvo (12,2). Mitä konkreettisia toimia kaupunki voisi tehdä lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi Loimaalla?

Varhaiskasvatuksessa järjestetään kaksi kertaa viikossa perheille avoin aamupäivätoiminta, jossa on maksuton aamupala. Vertaisryhmiä järjestetään iltaisin perheille, jossa tarjotaan ilmainen iltapala koko perheelle.

Yhteistyössä Mannerheimin lastensuojeluliiton ja seurakunnan kanssa järjestetään iltaperhekahvila, jossa on maksuton iltapala. Metsämarjojen toimipisteessä on jaossa maksuttomia lastenvaatteita perheille.

Mahdollisesti tulevana kesänä järjestetään perheille maksuton "puistoruokailu" koulujen loma-aikoina.

Loimaalla kaikki koulut ovat mukana harrastamisen Suomen- mallissa ja opetushallituksen kerhotoiminnan tukemisessa ja kehittämisessä. Näiden hankkeiden tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Myös maksulliset harrastukset (mm. opistojen tarjonta) ovat Loimaalla toistaiseksi olleet kohtalaisen edullisia.

3. Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö

Varsinais- Suomen hyvinvointialue (Varha) valmistelee yhdessä kuntien kanssa tällä hetkellä uutta hyvinvointisuunnitelmaa vuosille 2026-2029. Suunnitelman tavoitteet jatkuvat pääpiirteissään samoina edellisen valtuustokauden suunnitelmasta. Tarkoituksena on, että kuntien hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ovat linjassa hyvinvointialueen suunnitelman kanssa. Tavoitteena on, että hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelma toimii ns. sateenvarjona kuntien suunnitelmille. Aluevaltuuston on tarkoitus joulukuussa 2025 hyväksyä hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelma.

Yhteistyö terveydenedistämisen suhteen hyvinvointialueen kanssa tapahtuu kuukausittain kokoontuvassa hyvinvointikoordinaattoreiden verkostossa. Lisäksi kokoontuu mielenhyvinvoinnin, päihteiden ja väkivallan ehkäisyn työryhmä kuukausittain. Yhteistyötä tehdään myös Varhan ja liikunta- kulttuuripalveluiden välillä. Lisäksi toimii järjestöjen neuvottelukunta, lasten- ja nuorten alueellinen hyvinvointiryhmä ja alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä.

Varha järjestää kerran vuodessa lakisääteiset alueelliset hyte-neuvottelut. Neuvotteluihin kutsutaan kaikki alueella toimivat hyte-työhön osallistuvat tahot.

Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen (kaikkien ikäryhmien) painopisteet ja tavoitteet:

Fyysinen kunto ja elintavat

- tuemme terveellisiä elintapoja
- edistämme työ- ja toimintakykyä

Mielen hyvinvointi ja osallisuus

- tuemme mielen hyvinvointia ja edistämme osallisuutta

Arjen ja lähisuhteiden turvallisuus

- vahvistamme arjen ja lähisuhteiden turvallisuutta
- Lisäksi Varhan tavoitteena on palveluiden yhteensovittaminen hyvinvointialueen, kuntien ja järjestöjen välillä.

4. Keskeiset opit valtuustokaudelta

Loimaan kaupungin hyvinvointikertomus vuodelta 2024 ja kuluneelta valtuustokaudelta käsiteltiin kaupunginhallituksessa 17.2.2025 ja valtuustossa 17.3.2025.

Keskeiset painopistealueet kuluneella valtuustokaudella

Mielen hyvinvointi kaikissa ikäryhmissä:

- Huomaa hyvä toimintamalli varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa
- Kuraattorin työpanos tukemassa lapsiperheitä varhaiskasvatuksessa
- Hyvinvoinnin vuosikello
- Nepsy- ohjaus varhaiskasvatuksen yksiköissä sekä perheille
- Nepsy- ohjaus kouluissa
- Varhaiseen puuttumiseen panostaminen
- Ennaltaehkäisevä päihdetyö
- Kaupunki tukee kultaisen iän kerhoa ja tavoitteena on vähentää yksinäisyyttä

Fyysinen kunto ja terveellisten elämäntapojen edistäminen:

- Ammattikoululaisten alkoholinkäytön vähentäminen tavoitteena
- Toisen asteen opiskelijoiden ylipainoon vaikuttaminen
- Loimaan kaupungin tarjoama liikuntaneuvonnan tarjoaminen
- Move- polun rakentaminen koulujen ja liikuntapalveluiden yhteistyönä (liikunta- ja ravitsemusneuvonta)
- Kaupunki jakaa liukuesteitä + 75- vuotiaille. Tavoitteena on tukea liikkumista ja ehkäistä kaatumistapaturmia

Valtionosuudet kunnan hyvinvoinnin- ja terveydenedistämiseen liittyvästä työstä

Kunnat ovat voineet saada vuoden 2023 alusta lähtien enemmän rahaa hoitamalla hyvinvoinnin edistämisen tehtäviä mahdollisimman hyvin.

Perinteisesti valtionosuudet ovat määräytyneet lakisääteisten palvelujen kustannusten mukaan niin, ettei kunta ole voinut niihin vaikuttaa. Vuoden alussa käyttöön otettu HYTE-kerroin on uudenlainen tapa laskea valtionosuuksia.

Laskelmassa kunnan tekemää työtä arvioidaan 21 mittarin perusteella, joista kuusi perustuu toiminnan tuotoksiin ja 14 kunnan tekemiseen. Mittareilla arvioidaan esimerkiksi kunnan järjestämää kulttuuri- ja liikuntatoimintaa.

Loimaan kaupunki on neljännellä sijalla valtionavustusten saavista kunnista Varsinais- Suomessa vuonna 2023. Loimaan HYTE-kerroin oli vuonna 2023 71 p. ja vuonna 2024 58 p. (100 p. on maksimi). HYTE-valtionosuutta Loimaa on saanut vuodelle 2023, 308 000 € ja vuodelta 2024 257 000 €.

Uutena asiana Loimaan kaupunginjohtaja on nimennyt virallisen hyte- työryhmän lokakuussa 2024. Henkilöstöpäällikön tehtäviin on sisällytetty elokuusta 2024 alkaen kaupungin hyte-koordinaattorin tehtävät.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2025 - 2029

Yleistä

Loimaan asukasluku oli 31.12.2024 tilaston mukaan 15 265. 0-6 vuotiaita 752, 7-12 vuotiaita 858, 13- 15 vuotiaita 502, 16-18 vuotiaita 512, 19- 49 vuotiaita 4652, 50-64 vuotiaita 2910, 65-74 vuotiaita 2494 ja 75- , 2585.

Loimaalaisista suomalaisia on 14 517. Ulkomaalaisia 778, joista Euroopasta lähtöisin olevia 628. Loimaalle muuttaneita ulkomaalaisia on eniten Ukrainasta, Virosta ja Aasiasta. Loimaan väestön ennustetaan laskevan ja olevan vuonna 2029 14731.

Huoltosuhde on Loimaalla 83.8 %, koko maan ollessa 61.9 %. Lapsi-perheitä on Loimaalla 31.9 % ja koko maassa 37.5 %. Loimaa on vanhusvoittoinen kaupunki.

47.7 % Loimaan asutokunnista on yhden hengen asutokuntia. Yhden vanhemman perheitä on 23.4 % perheistä ja koko maassa 23.9%.

Loimaalla verorahoitus (verotulot ja valtionosuudet) olivat 2 828 euroa per asukas (vuonna 2024). Yhteensä verotuloja ja valtionosuuksia saatiin 43,2 milj. euroa vuonna 2024.

Tyytyväisyys elämään

Loimaalla 4. ja 5. luokkalaisista pojista 83 % ja tytöistä 79 % kokee olevansa tyytyväinen elämäänsä. Koko maassa poikien osuus on 89 % ja tyttöjen 81 %. 8. ja 9. luokkalaisista loimaalaisista pojista 69 % ja tytöistä 62 % ilmoittaa olevansa tyytyväinen elämäänsä. Valtakunnallisesti vastaavat luvut pojilla ovat 78 % ja tytöillä 58 %.

Ammattikoululaisista on tyytyväisiä elämäänsä on tytöistä 50 % ja pojista 75 %. Koko maassa vastaavat luvut ovat tytöillä 58 % ja pojilla 76 %.

Loimaan lukiolaisista pojista 76 % ja tytöistä 66 % on tyytyväisiä elämäänsä. Koko maassa vastaavat luvut ovat pojilla 77 % ja tytöillä 67 %

Sairastavuusindeksi kuvaa alueen sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon. Indikaattorissa huomioidaan erilaisia sairausryhmiä, kuten syövät, sydän- ja verisuonisairaudet, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, mielenterveyden häiriöt, diabetes, muistisairaudet jne. Mitä suuremman luvun indeksissä saa, sitä yleisempää sairastavuus on alueella. Koko maan luku on 100. Loimaan sairastavuusindeksi on 106,6. Vertailuksi Uudessakaupungissa se on 105,9 ja Turussa 105,9. Varsinais- Suomessa sairastavuusindeksi oli pitkään alle kansallisen keskiarvon (100), mutta noussut 2022 tuloksissa keskiarvon yläpuolelle ollen 100,1. Pirkanmaan hyvinvointialueen sairastavuusindeksi on alhaisempi ja hiukan alle kansallisen keskiarvon ollen 99,7. Ikävakioitu sairastavuusindeksi kuvaa sitä osaa alueiden välisistä eroista, joka ei johdu ikärakenteiden erilaisuudesta.

Sairastavuusindeksissä on Varsinais- Suomen alueella selkeitä eroja kuntien välillä. Laajassa kuvassa katsottuna sairastavuutta on enintään Turussa ja alueen laittimmaisissa kunnissa. Turun ympärillä olevissa kunnissa puolestaan väestön sairastavuus on selvästi pienempää.

Ylipaino

Loimaalla 8. ja 9. luokkalaisista pojista 39,6 % ja tytöistä 44,1 % ei koe painoaan sopivaksi. Koko maan tasolla poikien osuus on 37,8 % ja tyttöjen 39,9 %.

Lukiolaisista 1-2 vuoden opiskelijoista 29,5 % on ylipainoisia. Erottelu tytöt ja pojat: Verrokkikaupungeissa Forssassa osuus on 20,1 % ja Uudessakaupungissa 20,2 %. Koko maan tasolla ylipainosten osuus on 17,1 %. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoista Loimaalla 31,6 % on ylipainoisia. Forssassa osuus on 25 % ja Uudessakaupungissa 31,8 %. Koko maan tasolla 26,9%.

Työikäisten 20–64-vuotiaiden lihavien osuudesta (bmi yli 30) saatavilla on vain maakuntatasoinen tieto. Lihavia oli vuonna 2020 24,1 % ja vuonna 2022 22,4 % 20-64 vuotiaista varsinaissuomalaisista. Työikäisillä miehillä lihavuus on vähentynyt: vuonna 2020 lihavina oli 25,3 % ja vuonna 2022 21,4 %. Työikäisillä naisilla lihavuus on kuitenkin lisääntynyt: vuonna 2020 lihavina oli 22,8 % ja vuonna 2022 23,2 %. Koko maassa kasvua on tapahtunut sekä miesten että naisten osalta eli Varsinais- Suomen hyvinvointialueen kehitys on miesten osalta poikkeavaa (ind. 4460). Lähes viidennes alueen 65 vuotta täyttäneistä oli ylipainoisia.

Koulutusryhmien välillä oli selviä eroja ylipainon ja lihavuuden yleisyydessä: matalasti koulutetuilla yli 20-vuotiailla varsinaissuomalaisilla lihavien osuus on pienentynyt 4,7 prosenttiyksikköä, kun taas keskitason ja korkeakoulutuksen omaavilla nousua on tapahtunut 0,5 prosenttiyksikköä. Lihavuus on kuitenkin edelleen yleisintä matalan koulutuksen väestöryhmissä (24,2 %). Sosioekonominen asema voi vaikuttaa yksilön terveyteen monella tavalla: terveystyötytymiseen, työterveyshuollon saatavuuteen, psykologisiin prosesseihin, ympäristön altisteisiin ja läheisten pitämiin normeihin ja terveellisiin elämäntapoihin liittyen. Lisäksi se vaikuttaa taloudellisiin resursseihin ja mahdollisuuksiin valita kaupasta terveyttä edistäviä tuotteita. (Autret & Bekelman 2024).

Alkoholin, tupakan ja muiden päihteiden käyttö

Loimaalaisista 4. ja 5. luokkalaisista pojista 8 % ja tytöistä 1 % ilmoittaa käyttäneensä jotain tupakkatuotetta, sähkösavuketta, nikotiinipusseja tai nuuskaa vähintään kerran. Koko maan tasolla osuudet ovat vastaavasti pojilla 8 % ja tytöillä 3 %. Loimaalla 8. ja 9. luokkalaisista pojista 45 % ja tytöistä 47 % kertoo käyttäneensä jotain em. tupakkatuotetta vähintään kerran. Valtakunnallisesti osuudet ovat pojilla 40 % ja tytöillä 37 %.

Loimaalla 8. ja 9. luokkalaisista pojista 17 % ja tytöistä 9 % ilmoittaa olleensa tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa. Koko maan tasolla poikien osuus on 8 % ja tyttöjen 6 %.

Ammattikoulussa tupakkatuotteita käyttää päivittäin pojista 51 %, tytöistä 70 %. Koko maan vastaavat osuudet ovat pojilla 64 % ja tytöillä 66 %.

Ammattikoululaisista pojista Loimaalla 26 % ja tytöistä 27 % ilmoittaa olleensa tosi humalassa kerran kuukaudessa. Valtakunnan tasolla vastaavat osuudet ovat pojilla 19 % ja tytöillä 15 %.

Lukiolaisista pojista 41 % ja tytöistä 56 % kertoo käyttävänsä tupakkatuotteita päivittäin. Koko maan vastaavat osuudet ovat pojilla 44 % ja tytöillä 47 %.

Loimaalla lukiolaisista pojista 16 % ja tytöistä 13 % ilmoittaa olleensa tosi humalassa kerran kuukaudessa. Valtakunnallisesti vastaavat osuudet ovat pojilla 13 % ja tytöillä 11 %.

Varsinais- Suomen hyvinvointialueen työikäisten (20-64-vuotiaat) alkoholia liikaa käyttävien osuus on hieman maan keskiarvoa alhaisempi: 27,9 % (2022). Vuodesta 2020 tapahtunut 4 % lasku johtuu miesten alkoholinkäytön vähentymisestä: vuonna 2020 työikäisistä miehistä 40,4 % käytti alkoholia liikaa, kun vuonna 2022 vastaava osuus oli 32,4 %. Naisten osuus on taas kasvanut vuodesta 2020 (22,4 %) vuoteen 2022 (23,6 %). (ind.4412)

20-64 vuotiaista 12 % tupakoi päivittäin vuosina 2020-2022 Varsinais- Suomen alueella. Miesten tupakointi on yleisempää kuin naisten: vuonna 2022 13,5 % miehistä ja 10,6 % naisista tupakoi päivittäin. Vuodesta 2020 laskua miehillä 1,9 % ja naisilla taas nousua 2,2 % (ind. 4405).

Yli 20 vuotiaiden keskuudessa tupakointi on selvästi yleisintä matalasti koulutettujen keskuudessa (16 %). Matalan ja keskitason koulutuksen omaavien keskuudessa tupakointi yleistyi entisestään vuonna 2022, kun taas korkeakoulutettujen keskuudessa tupakointi väheni. Korkeakoulutetuista vain 5,4 % tupakoi päivittäin. (ind. 4408, 4409, 4410)

Tupakointi on työikäisten keskuudessa edelleen merkittävästi yleisempää kuin nuuskaaminen: vuonna 2022 6,3 % miehistä ja 0,5 % naisista nuuskasi päivittäin. Kasvua vuodesta 2020 oli miesten osalta yksi prosenttiyksikkö ja naisten osalta 0,1 prosenttiyksikköä (ind. 3983). Nuuskauksen yleistymisen nuorten ikäluokkien keskuudessa ei siis ainakaan vielä vuonna 2022 näkynyt merkittävästi työikäisen väestön kohdalla.

Nuorten luvuissa kuitenkin näkyy, että nuuskaaminen on jo 8. ja 9. luokan oppilaiden keskuudessa yhtä yleistä, kuin 20-64 vuotiaiden osalta ja ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden keskuudessa yli kolme kertaa yleisempää (ind. 335, 353, 344). Kysymys lieneekin, jatkavatko opiskelijat nuorille houkutteleviksi tehtyjen nikotiinituotteiden käyttöä myös aikuisiällä, lopettavatko he nikotiini- ja tupakkatuotteiden käytön täysin vai alkavatko he tupakoimaan. Mikäli nuuskan ja muiden nikotiinituotteiden käyttö jatkuu myös aikuisiällä, on työikäisten nuuskan käytön osaltakin odotettavissa merkittävää kasvua tulevina vuosina.

Kannabista kahdentoista viime kuukauden aikana käyttäneiden osuus 20-64 vuotiaista on 2020-2022 kasvanut 1,4 prosenttiyksikköä 6,8 prosenttiin. Kasvu selittyy naisten käytön kasvulla: vuonna 2020 naisista vain 1,8 % oli käyttänyt kannabista viimeisen kahdentoista kuukauden aikana, kun vuonna 2022 vastaava luku oli 5,4 prosenttia. Miehillä käyttö on vastaavasti vähentynyt 0,5 % vuodesta 2020 (8,8 %) vuoteen 2022 (8,3 %). Kannabiksen käyttö on Varsinais- Suomessa työikäisten keskuudessa koko maata jonkin verran yleisempää. (ind.4551)

Yhteenlaskettu amfetamiinin, kokaiinin ja ekstaasin käyttö on lisääntynyt noin kolminkertaisesti Suomessa viimeisen 10 vuoden aikana (THL 2024). Yksi keskeisistä muutoksista Suomen huumetilanteessa onkin juuri kokaiinin käytön nopea yleistyminen. Käyttö painottuu viikonloppuihin, mikä viittaa satunnaiskäyttöön ja mahdollisesti uusiin käyttäjäryhmiin. Käytön lisääntyminen näkyy kuitenkin myös humerattijuopumustapauksissa ja huumekuolemissa, mikä puolestaan viittaa ongelmaiseen käyttöön. Toinen muutos on synteettisiin katinoneihin kuuluvien muuntohuumeiden yleistyminen pääasiassa ongelmakäyttäjien keskuudessa. (Kestilä & Karvonen 2025). Huumeet ja lääkeaineiden väärinkäyttö aiheuttavat merkittävät kustannukset yhteiskunnalle. Huumeiden käyttö, sekä haitat jakautuvat alueellisesti epätasaisesti. Alueellisesti huumeiden käyttö painottuu väestömäärään suhteutettuna eteläiseen Suomeen. (Kestilä & Karvonen 2025)

Yli viidennes alueen 75 vuotta täyttäneistä käyttää liikaa alkoholia. Varsinais-Suomen hyvinvointialueella alkoholia liikaa käyttävien osuus on korkeampi kuin koko Suomessa. Päivittäin tupakoivien 75 vuotta täyttäneiden osuus on alueella korkeampi kuin tupakoivien osuus koko Suomessa. Iäkkäiden henkilöiden toimintakyvyn tärkeä ulottuvuus on muisti ja ajattelutoiminnot. Muistinsa huonoksi kokemisella on yhteys itsenäisesti asumisen edellytyksiin. Muistinsa Varsinais- Suomen hyvinvointialueella koki huonoksi 4,8 % 75 vuotta täyttäneistä. Koko maassa muistinsa huonoksi koki 6,8 % vastaavan ikäisestä väestöstä.

Mielenhyvinvointi

Loimaalaisista 4. ja 5. luokkalaisista pojista 23,9 % ja tytöistä 27,0 % on kokenut mielialaan liittyviä ongelmia. Koko maan tasolla vastaava osuus pojista on 19,6 % ja tytöistä 28,0 %. Loimaalaisista 8. ja 9. luokkalaisista pojista kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta on kokenut 13 % ja tytöistä 33 %. Valtakunnallisesti poikien osuus on 9 % ja tyttöjen 34 %.

Loimaalla 8. ja 9. luokkalaisista pojista 32 % ja tytöistä 45 % on kokenut syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla. Valtakunnallisesti vastaavat osuudet ovat pojilla 32 % ja 35 %.

Loimaalla 4. ja 5. luokkalaisista pojista 2 % ja tytöistä 6 % tuntee itsensä usein yksinäiseksi. Valtakunnan tasolla poikien osuus on 3 % ja tyttöjen 6 %.

8. ja 9. luokkalaisista loimaalaisista pojista 10 % ja tytöistä 14 % tuntee itsensä yksinäiseksi. Valtakunnallisesti itsensä yksinäiseksi kokevien poikien osuus on 7 % ja tyttöjen 18 %.

Ammattikoulussa pojista 9 % ja tytöistä 28 % on kokenut kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. Valtakunnallisesti vastaavat osuudet ovat pojilla 8 % ja tytöillä 34 %. Syrjintää on kokenut Loimaalla pojista 4 % ja tytöistä 26 %. Valtakunnallisesti syrjintää on kokenut pojista 14 % ja tytöistä 21 %. Loimaan ammattikoulussa itsensä tuntee yksinäiseksi pojista 6 % ja tytöistä 21 %. Valtakunnalliset luvut ovat poikien osalta 7 % ja tytöistä 19 %.

Lukiolaisista on kokenut syrjintää pojista 24 % ja tytöistä 15 %. Valtakunnan tasolla syrjintää on kokenut sekä pojista että tytöistä 16 %.

Aikuis- ja ikääntyneen väestön osalta on saatavissa vain alueellista tietoa mielenhyvinvoinnista. Valtakunnallisesti yksinäisyyttä ja heikkoa osallisuutta kokee joka kymmenes aikuisista. Varsinais- Suomessa

itsensä yksinäiseksi tuntee 12,9 % 20-64 vuotiaista. Erot sukupuolten välillä ovat vuosina 2020-2022 kaventuneet miesten yksinäisyyden kokemusten lisääntyessä: aiemmin miehistä 9 % ja naisista 11,5 % tunsivat itsensä yksinäiseksi, nyt vastaavat luvut ovat 13 ja 12,8 % (ind.4285).

Myös Varsinais- Suomen hyvinvointialueella psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus on selvästi kasvussa: vuonna 2020 15,5 % ja 2022 20,3 % 20-64 vuotiaista oli kliinisesti merkittävää psyykkistä kuormittuneisuusoireilua (ind. 4355). Psyykinen kuormittuneisuusoireilu on yleisintä matalan koulutustason väestöryhmissä: yli 20 vuotiaista 19,3 % on psyykkisesti merkittävästi kuormittunut. Keskitason koulutuksen omaavista 16,7 % ja korkeakoulutetuista 15,9 % on kliinisesti merkittävää psyykkistä oireilua. (ind. 4358, 4359, 4360).

Merkittävä psyykinen kuormittuneisuus viittaa siihen, että henkilöllä on mieliala- tai ahdistuneisuushäiriö tai jokin muu mielenterveyshäiriö. Indikaattori kuvaa mielenterveys-häiriöiden yleisyyttä alueella. Väestön sairaustaakasta merkittävä osa johtuu mielenterveyden häiriöistä. Mielenterveyshäiriöt ovat yleisiä ja heikentävät elämänlaatua enemmän kuin useimmat ruumiilliset sairaudet. Mielenterveyshäiriöt lisäävät riskiä sairastua muihin sairauksiin, kuten sydän- ja verisuonisairauksiin ja masennukseen. Mielenterveyshäiriöt heikentävät toimintakykyä ja ovat suurin työkyvyttömyyttä aiheuttava sairausryhmä. (Sotkanet 2025).

Syrjäytymisriski voidaan määritellä monin eri tavoin. Terveiden- ja hyvinvointilaitoksen määritelmän mukaan henkilö on köyhyys- tai syrjäytymisriskissä, jos hänen kotitaloutensa on pienituloinen, vajaatyöllinen tai kotitaloudessa esiintyy vakavaa aineellista ja sosiaalista puutetta. Suomen tasolla ikäryhmittäin tarkasteltuna köyhyys- ja syrjäytymisriski oli vuonna 2022 suurin nuorilla aikuisilla (18-29- v). (30,4 %) ja yli 84- vuotiailla (27,3%). (Kestilä & Karvonen 2025).

Työkyvyttömyysindeksi (ikävakioitu) kuvaa kuntien työikäisen väestön työkyvyttömyyttä suhteessa koko maan tasoon. Indeksien arvo on sitä suurempi, mitä yleisempää työkyvyttömyys alueella on. Indeksien arvo on koko maassa 100. Loimaalla se oli viimeisimmän tiedon mukaan vuonna 2022 124,6. Tämä on koko Varsinais-Suomen toiseksi korkein luku; keskiarvon ollessa 103,2.

Yli 65- vuotiaiden osalta yksinäisyyden tunne on kokemus, jota koetaan usein epämiellyttävänä. Yksinäisyyden kokemisen syynä on yleensä sosiaalisten suhteiden puute. Yksinäisyyteen vaikuttavat useat ulkoiset tekijät, kuten puutteet sosiaalisissa suhteissa sekä oma toimintakyky. Vastaavasti yksinäisyys voi heikentää terveydentilaa ja lisätä kaatumisriskiä.

Itsensä yksinäiseksi kokeneiden ikääntyneiden osuus on pienentynyt koko Suomessa ja Varsinais- Suomessa verrattaessa vuosien 2021 ja 2022 tietoja. 75 vuotta täyttäneistä yksinäisyyttä kokevien osuus on pienentynyt yli kolme prosenttiyksikköä (vuosi 2022, 12,8 % ja vuosi 2021, 9,5 %).

Psyykinen kuormittuneisuus heikentää mielen hyvinvointia ja elämänlaatua. 75 vuotta täyttäneistä psyykkistä kuormittuneisuutta koki Varsinais- Suomessa 9,9 % ja koko maassa 10,1 % vuonna 2022.

Loimaan työllisyyspalvelujen tehtävänä on edistää työllistymistä sekä työvoiman saatavuutta. Mielekäs työ on tutkitusti keskeinen hyvinvointia ja terveyttä edistävä tekijä. Työllisyyspalveluissa erityisinä kohderyhminä nousee esille nuoret sekä pitkäaikaistyöttömät. Heidän palveluihinsa on erikseen panostettu monialaisilla palveluilla ja esimerkiksi nuorten työpajatoiminnalla. Nuorten työllistymiseen panostamalla vaikutusten on mahdollista olla erittäin pitkäkestoisia, jos syrjäytyminen ja negatiiviset kierteet voidaan katkaista. Pitkäaikaistyöttömyyteen liittyy usein laajempiakin haasteita, joita ratkaistaan monialaisissa palveluissa yhdessä hyvinvointialueen kanssa.

Kokemus terveydentilasta

Loimaalaisista 4. ja 5. luokkalaisista pojista 9 % ja tytöistä 8 % kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Koko maassa poikien vastaava osuus on 7 % ja tyttöjen 9 %. 8. ja 9. luokkalaisilla loimaalaisilla pojista osuus on 18 % ja tytöistä 41 %. Koko maan tasolla vastaavat luvut ovat pojilla 15 % ja tytöillä 28 %.

Loimaalla ammattikoululaisista pojista 19 % ja tytöistä 25 % kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Valtakunnallisesti pojista 17 % ja tytöistä 34 % kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi.

Loimaan lukiossa pojista 15 % ja tytöistä 24 % kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Valtakunnallisesti pojista 15 % ja tytöistä 24 %.

Nuorten osallisuus

Loimaalla 4. ja 5. luokkalaisista pojista 88,7 % ja tytöistä 92,0 % ilmoittaa harrastavansa jotain vähintään yhtenä päivänä viikossa. 8. ja 9. luokkalaisista pojista puolestaan 89,7 % ja tytöistä 97,3 % kertoo harrastavansa jotain vähintään kerran viikossa. 8. ja 9. luokan poikia lukuun ottamatta luvut ovat jonkin verran valtakunnan tasoa korkeammat.

Loimaalla 4. ja 5. luokkalaisista pojista 36,2 % ja tytöistä 43,4 % kokee olevansa tärkeä osa kouluyhteisöä. Koko maan tasolla vastaavat osuudet ovat 41,5 % ja 43,7 %. 8. ja 9. luokkalaisista vastaava kokemus on pojista 42,0 % ja tytöistä 25,9 %. Valtakunnallisesti poikien osuus on 47,4 % ja tyttöjen 30,4 %.

Loimaalla 4. ja 5. luokkalaisista pojista 36,2 % ja tytöistä 43,4 % kokee olevansa tärkeä osa kouluyhteisöä. Koko maan tasolla vastaavat osuudet ovat 41,5 % ja 43,7 %. 8. ja 9. luokkalaisista vastaava kokemus on pojista 42,0 % ja tytöistä 25,9 %. Valtakunnallisesti poikien osuus on 47,4 % ja tyttöjen 30,4 %.

Koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17–24-vuotiaita on Loimaalla 9,7 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Koko maantasolla vastaava osuus on 8,2 %.

Turvallinen arki ja ympäristö

Turvallisuus jakautuu turvalliseen asuinympäristöön, turvallisuuteen kotona ja vapaa-ajalla ja lähisuhteiden turvallisuuteen. Loimaan kaupunki vastaa myös kaupunkitasoisesta turvallisuudesta kuten koulujen ja varhaiskasvatuksen turvallisuudesta. Loimaan kaupunki on noin 550 työntekijän työpaikka ja turvallisuusasioita johdetaan ja käsitellään osana operatiivista toimintaa. Loimaan kaupungilla on valmiussuunnitelma ja kiinteistöittäin on turvallisuussuunnitelmat. Riskien- ja vaarojen arviointia toteutetaan säännöllisesti.

Loimaan kaupunki tekee tiivistä yhteistyötä poliisin, pelastuslaitoksen, ankkuritiimin ja muiden hyvinvointialueen asiantuntijoiden kanssa turvallisuuden edistämiseksi. Varautumiseen ja turvallisuuteen teemailtoja on myös järjestetty kuntalaisille.

Nuorisotyöllä on myös keskeinen rooli häiriökäyttäytymisen puuttumiseen liittyen.

Fyysinen uhka

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset/1000 asukasta: Loimaan luku on 6,7, kun koko maassa 8,1. Loimaalla rikosten määrä on vähäisempi kuin Uudessakaupungissa ja Forssassa. Omaisuus- ja huumausainerikoksia Loimaalla on vähemmän, kuin verrokkikunnissa ja koko maassa.

Loimaalla 4. ja 5. luokan pojista 6 % ja tytöistä 6 % ilmoittaa tulleen kiusatuksi vähintään kerran viikossa. Valtakunnallinen osuus sekä tytöillä, että pojilla 9 %. 8. ja 9. luokkalaisista loimaalaisista pojista 16 % ja tytöistä 7 % ilmoittaa tulleen kiusatuksi vähintään kerran viikossa. Valtakunnallinen osuus on pojilla 9 % ja tytöillä 7 %.

Ammattikoulussa Loimaalla pojista 3 % ja tytöistä 14 % ilmoittaa tulleen kiusatuksi vähintään kerran viikossa. Valtakunnallisesti pojilla 4 % ja tytöillä 3 %.

Loimaalla vastaus osuudet 4. ja 5. luokkalaisista pojista 17 % ja tytöistä 10 % kertoo kokeneensa fyysistä uhkaa vuoden aikana. Valtakunnallisesti osuudet ovat pojilla 18 % ja tytöillä 11 %. Loimaalaisista 8. ja 9. luokkalaisista pojista fyysistä uhkaa vuoden aikana on kokenut pojista 20 % ja tytöistä 13 %. Koko maan tasolla vastaavat luvut ovat pojilla 18 % ja tytöillä 12 %.

Ammattikoululaisista fyysistä uhkaa vuoden aikana on kokenut Loimaalla 10 % ja lukiolaisista 2 %. Valtakunnallisesti ammattikoululaisista osuus on 13 % ja lukiolaisista 9 %.

Liikennevahinkoja Loimaalla on enemmän, kuin verrokkikunnissa. Tämä osaltaan johtuu suurehkosta hirvieläinvahinkojen määrästä, vaikka eläinonnettomuuksien määrät ovat hieman laskeneet viime vuosina.

Liikennevahinkojen määrään vaikuttaa myös Loimaan suuri pinta-ala sekä valtatie 9, 2 ja 41, joiden suuri liikennemäärä vaikuttaa onnettomuuksien määrään. Läpiajavan liikenteen määrä on suuri. Loimaalla on kaupunginvaltuustossa hyväksytty liiketurvallisuussuunnitelma.

Pienituloisuusaste kuvaa asuntokuntia, joissa tulot ovat 60 % mediaanista. Loimaalla on pienituloisia suhteessa verrokkikaupunkejaan enemmän. Gini-kerroin kuvaa tuloeroja. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisemmin tulot ovat alueella jakaantuneet. Loimaan Gini-kerroin oli vuonna 2023 25,7. Verrokkikunnissa Forssassa kerroin on 25,1, Uudessakaupungissa 24,6 ja koko maassa 27,9.

Syrjäytymisriskissä olevia 18- 24 vuotiaita (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalveluksessa) on Loimaalla 21 %, kun koko maan tasolla osuus on 17 %.

Lonkkamurtumia 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavan ikäisestä väestöstä on Loimaalla on enemmän, kuin verrokkikunnissa ja tähän vaikuttaa varmasti kaupungin prosentuaalisesti suuri ikäihmisten määrä. Lisäksi kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65- vuotta täyttäneille/ 10 000 vastaavan ikäisistä on myös koholla Loimaalla verrokkikuntiin nähden. Tietopohja ohjaa kehittämään ikäihmisten fyysistä toimintakykyä ja esteettömyyttä Loimaalla. Liukastumisesteiden hankkiminen ja jakaminen ikäihmisille on tehokas tapa vaikuttaa kaatumisten ehkäisyyn.

Seksuaalinen häirintä

Loimaalaisista 4. ja 5. luokkalaisista pojista 9 % ja tytöistä 12 % ilmoittaa kokeneensa seksuaalista kommentointia, ehdottelua ja viestittelyä. Koko maan tasolla osuudet pojilla ovat 9 % ja tytöillä 13 %. Loimaalla 8. ja 9. luokkalaisista pojista 13 % ja tytöistä 31 % on kokenut vuoden aikana seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua. Valtakunnallisesti poikien osuus on 12 % ja tyttöjen 31 %.

Ammattikoulussa Loimaalla pojista 13 % ja tytöistä 33 % on kokenut vuoden aikana seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua. Valtakunnallisesti poikien osuus on 8 % ja tyttöjen 36 %.

Lukiolaisista Loimaalla on kokenut vuoden aikana seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua yhteensä 19 %. Valtakunnallisesti osuus on 22 %.

Liikunta

Loimaalla 4. ja 5. luokkalaisista pojista 46 % ja tytöistä 37 % ilmoittaa liikkuvansa vähintään tunnin päivässä. Koko maan tasolla poikien osuus on 49 % ja tyttöjen 39 %. Loimaalaisista 8. ja 9. luokkalaisista pojista vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus on 35 % ja tytöistä 19 %. Valtakunnallisesti vastaavat luvut ovat pojilla 34 % ja tytöillä 22 %.

Ammattikoulun osalta ilmoittaa liikkuvansa vähintään tunnin päivässä Loimaalaisista pojista 22 % ja tytöistä 18 %. Valtakunnallisesti pojista 23 % ja tytöistä 15 %.

Lukion osalta ilmoittaa liikkuvansa vähintään tunnin päivässä Loimaalaisista pojista 30 % ja tytöistä 10 %. Valtakunnallisesti osuudet ovat pojilla 25 % ja tytöillä 16 %.

Lapset ja nuoret:

- Loimaan move-tulokset valtakunnan tasoa heikompia. Tulevaisuudessa MOVE! -polun kehittäminen yhteistyössä koulujen kanssa on tärkeää, jotta kohderyhmän lapset ja nuoret löydetään liikuntaneuvontaan ja heitä tuetaan arjen liikunnallistamisessa. Lapsille ja nuorille suositellaan monipuolista, reipasta ja rasittavaa liikumista vähintään 60 minuuttia päivässä
- MOVE-tulosten mukaan (v.2024) suomalaisista 5. ja 8.-luokkalaisista 38% fyysinen toimintakyky on huolestuttavalla tasolla
- Loimaalla tilanne on maan keskitasoa heikompi, vuoden 2024 tulokset osoittavat, että 46,5% nuorista toimintakyky on huolestuttavalla tasolla
- Loimaan tilanne vuonna 2023 47,2% ja vuonna 2022 43,3%

- Elokuusta 2025 alkaen Loimaalla käynnistyy liikkuva koulu ja MOVE -liikuntaneuvonnan hanke. Hankkeen tavoitteena on edistää liikunnallista elämäntapaa ja liikunnallista koulupäiviä, sekä tarjota liikuntaneuvontaa erityisesti yläkouluikäisille.
- hankkeessa työskentelee koulujen liikkuva koulu -opettajien lisäksi yksi liikunnanohjaaja, joka tukee kouluja, liikuttaa lapsia ja nuoria sekä tarjoaa liikuntaneuvontaa.

Liikuntapaikat ja palvelut:

- Loimaalla voit liikkua omatoimisesti monipuolisissa liikuntapaikoissa tai ohjatusti eri toimijoiden ohjauksessa.
- Loimaalla on tarjolla monipuolisia liikuntapalveluita kaupungin liikuntapalveluiden, seurojen ja yhdistysten sekä yksityisen sektorin toimesta. Liikunnallista harrastustoimintaa löytyy kaikenikäisille ja kaikenlaisille liikkujille.
- Virkistysuimala Vesihovi on koko perheen ja kaikenikäisten liikkujien seutukunnallinen ohjatun liikunnan ja omaehtoisen virkistystyksen keidas, joka palvelee kuutena päivänä viikossa.
- Luontoliikuntamahdollisuudet ovat erinomaiset: Loimaalla on julkaistu keväällä 2025 pyöräilyreittejä, jotka tutustuttavat loimaalaiseen maalaismaisemaan ja nähtävyyksiin. Reitit on laadittu yhteistyössä Älykkäät Kylät -hankkeen kanssa. Neljän kunnan yhteinen Harjureitti on monipuolinen ympärivuotinen ulkoilukohde. Parhaillaan käynnissä olevalla hankkeella kohteen opastusta ja esteettömyyttä kohennetaan.
- Monipuoliset liikuntapaikat omaehtoiseen ja ohjattuun liikkumiseen
- Loimaalta löytyy kaupungin hallinnoimia ja ylläpitämiä liikuntapaikkoja yhteensä 168! (liikuntasuunnitelma s. 63)
- Liikkua voit luonnonhelmassa, sisäliikuntatiloissa, kentillä ja kaukaloissa
- Lisäksi Loimaalta löytyy runsaasti yksityisiä liikuntapaikkoja, kuten kuntosaleja, padel-halli, tennishalli, keilahalli, jäähalli jne.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista opetuksen, kasvatuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista, sekä edistää hyvinvointia.

Loimaalla on tarjolla monipuoliset varhaiskasvatuspalvelut. Lapsiperheille tarjotaan varhaiskasvatusta, esiopetusta ja avointa varhaiskasvatustoimintaa.

Varhaiskasvatus järjestetään kokopäiväisenä tai osapäiväisenä vanhempien tarpeiden mukaan päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Esiopetusta annetaan päiväkodeissa. Kunnallisen päivähoidon vaihtoehtona on kotihoidontuki ja yksityisen hoidon tuki ja sen kunnallinen lisä.

Loimaalla on 12 päiväkotia, joista kolme on ostopalvelupäiväkoteja. Perhepäivähoitajia on 10.

Varhaiskasvatuksen erityisopettajat ohjaavat ja konsultoivat varhaiskasvatuksen henkilöstöä lapsen kasvun ja oppimisen tukeen liittyvissä asioissa, tuen tarpeen havainnoinnissa ja arvioinnissa. Lapsen tuen tarpeen huomaaminen, puheeksi ottaminen sekä tukitoimien varhainen aloitus edistävät lapsen kokonaisvaltaista kehitystä, hyvinvointia ja oppimista.

Varhaiskasvatuksen kuraattori tukee vanhempia ja edistää perheen voimavarojen lisääntymistä. Varhaiskasvatuksen kuraattorityö on ennaltaehkäisevää, matalan kynnyksen tukea. Varhaiskasvatuksen kuraattori tekee myös nepsy-ohjausta perheiden kotiin vietävänä työnä.

Varhaiskasvatuksen nepsy-ohjausta on Loimaalla varhaiskasvatusyksiköissä sekä kotiin vietävänä tukena. Nepsy-ohjaus on suunnattu lapsille, joilla on neuropsykiatrisia piirteitä. Ohjauksen ajatuksena on, että lasta

voidaan auttaa heti tuen tarpeen ilmaannuttua. Ohjaus sisältää yksilö ja pienryhmätyöskentelyä, havainnointia, konsultointia sekä toiminnan mallittamista. Ohjauksesta hyöttyy kuitenkin koko lapsiryhmä.

Nepsy-ohjaus tukee varhaiskasvatuksen henkilöstöä ja perheitä tarjoamalla lisätietoa, ymmärrystä ja ohjausta nepsy piirteisen lapsen arkeen.

Varhaiskasvatuksen alueellinen sosionomi työskentelee varhaiskasvatuksen yksiköissä. Sosionomin työn tavoitteena on lisätä, kehittää ja arvioida eri toimintamalleja käytettäväksi lasten oppimisen, hyvinvoinnin, vuorovaikutuksen ja tasa-arvon edistämiseksi.

Avointa varhaiskasvatusta järjestetään Metsämarjojen tiloissa, jossa on avointa aamupäivätoimintaa iltaperhekahvila ja vertaisryhmiä perheille.

Tiloissa toimii myös vanhemmuuden tukiputiikki, josta saa ammattilaisen neuvoja, materiaalia arjen tilanteisiin ja keinoja perhearjen sujuvoittamiseen

Perusopetus

Opetuspalvelujen päämääränä on järjestää erilaiset oppilaat huomioon ottavaa, laadukasta ja tehokasta kasvatusta ja opetusta turvallisessa ja monipuolisessa oppimisympäristössä. Päämäärän saavuttamisen kannalta keskeisiä kriittisiä menestystekijöitä ovat mm.: monipuolinen opetustarjonta sekä turvallinen ja ajanmukainen oppimisympäristö, kodin ja koulun välinen yhteistyö, toimiva opiskeluhoito ja yksilöllinen tuki oppilaalle, henkilöstön oikea mitoitus ja työntekijöiden työhyvinvoinnista huolehtiminen sekä palveluprosessien kehittäminen ja toiminnan priorisointi.

Kouluissa on käytössä niin sanottu hyvinvoinnin vuosikello. Hyvinvoinnin vuosikello ohjaa kouluja mielenterveyden edistämässä omassa päivittäisessä työssään nuorten parissa. Vuosikello on jaettu kalenterivuoden mukaan ja teemoja vuodelle on yhdeksän. Teemojen kautta käydään läpi nuorelle tärkeitä mielenterveystaitoja.

Perusopetuksessa on oppilaille tarjolla nepsy- ohjausta, jolla voidaan tukea oppilaiden koulunkäyntiä, sekä antaa opettajille valmiuksia kohdata ja opettaa erilaisia oppilaita.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut pyrkii lisäämään nuorten hyvinvointia matalan kynnyksen palveluilla. Nuorisopalveluilla on neljä nuorisotaloa, jonne kaikilla nuorilla on vapaa pääsy ja jossa on turvallisia aikuisia paikalla. Lisäksi nuorisotalojen me-henkeä pyritään parantamaan ja jokainen nuorisotalolla kävijä voi tuntea kuuluvansa nuorisotalon yhteisöön. Nuorisotaloilla on vuosittain omat kehittämistoimenpiteet; tulevana lukuvuonna mm. arjen taidot ja terveellinen ruokavalio nostetaan erityisasemaan.

Loimaalla tehdään myös Netari-nettinuorisotyötä.

Ehkäisevä päihdetyö ja liikenneturvallisuustyö on nuorisotoiminnassa mukana kautta linjan.

Koulunuorisotyöntekijä lisää kouluviihtyvyyttä ja yhteisöllisyyttä yläkouluilla nuorisotyöllisin keinoin. Koulunuorisotyöntekijä pitää murkkuikäisten vanhempainryhmää.

Etsivä nuorisotyö pyrkii auttamaan koulu- tai työelämän ulkopuolelle jääneitä nuoria sekä muuten vaikeassa elämäntilanteessa olevia nuoria.

Kansainvälistä nuorisotyötä tehdään vastaanottamalla nuoria vapaaehtoisia ja Loimaalla olisi mahdollisuus lähettää nuoria myös vapaaehtoiseksi ulkomaille. Suunnitteilla on myös ryhmätapaamisen järjestäminen sateenkaariyhmälle. Nuorisopalvelujen toiminnassa mukana on myös maahanmuuttajalapsia ja -nuoria.

Nuorisovaltuusto huolehtii nuorten äänen kuulumisesta päätöksenteossa ja antaa nuorille mahdollisuuden osallistua päätöksentekoon ja oppia demokratian toimintaa.

Kirjastopalvelut

Kirjasto on matalan kynnyksen kohtaamis- ja palvelupaikka, joka tukee kuntalaisten hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja arjen sujuvuutta. Kirjastot ovat kaikille avoimia ja palvelut ovat maksuttomia. Kirjasto edistää elinikäistä oppimista sekä innostaa kaikenikäisiä lukemisen pariin. Kirjasto tarjoaa monipuolista luettavaa, osallistavaa toimintaa ja tapahtumia sekä mahdollisuuksia sosiaalisiin kohtaamisiin. Palveluiden ja tapahtumien suunnittelussa huomioidaan kirjaston erilaiset asiakkaat ja kohderyhmät.

Kirjaston palveluita pääsee käyttämään kaupungin keskustassa sijaitsevan pääkirjaston lisäksi Alastaron, Hirvikosken ja Mellilän lähikirjastoissa. Kirjastopalvelujen saavutettavuutta on parannettu ja aukioloaikoja laajennettu tarjoamalla mahdollisuus omatoimiseen asiointiin lähikirjastossa.

Lasten ja nuorten tukeminen Kirjasto tukee lasten ja nuorten lukuharrastusta. Lukemisen ja lainaamisen lisäksi kirjastossa voi viettää aikaa, tavata ystäviä, tehdä läksyjä sekä osallistua lapsille ja nuorille suunnattuihin tapahtumiin ja lukukampanjoihin.

Kirjasto tarjoaa kouluille ohjattuja kirjastokäyntejä, joihin voidaan sisällyttää esimerkiksi kirjavinkkausta tai mediakasvatusta. Myös päiväkotiryhmien on mahdollista tulla kirjastoon ohjatuille kirjastokäynneille tai satuhetkiin. Kirjasto toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä toisen asteen koulujen kanssa. Ikääntyvien tukeminen

Kirjasto toimii lukemisen ja kohtaamisen paikkana. Kirjastossa järjestetään mm. ikäihmisille sopivia luentoja ja lukupiirejä. Kirjastoista voi lainata isotekstisiä kirjoja, selkokirjoja ja äänikirjoja. Kirjastosta saa myös digitukea. Digituen avulla autetaan asiakasta käyttämään laitteita ja asioimaan arjen sähköisissä palveluissa itsenäisesti ja turvallisesti.

Kirjaston kotipalvelu on tarkoitettu asiakkaille, jotka eivät itse voi asioida kirjastossa korkean iän, liikuntaesteiden, sairauden tai muun syyn vuoksi. Kotipalvelu on maksutonta ja se voi olla myös väliaikaista. Kotipalvelun asiakas saa toiveidensa mukaista kirjastoaineistoa kotiin, hoitolaitokseen tai palvelukotiin noin kerran kuukaudessa.

Lukulähetit ovat kirjaston vapaaehtoisia, jotka käyvät palvelukodeissa ja hoitolaitoksissa lukemassa ikäihmisille ääneen. Näin kirjaston palveluja saadaan välitettyä myös heille, jotka eivät enää itse pysty käymään kirjastossa.

Kirjasto tekee yhteistyötä eläkeläisjärjestöjen ja muiden ikäihmisille suunnattujen yhdistysten kanssa. Yhdistykset ja järjestöt voivat esimerkiksi varata maksutta tiloja kirjastosta kokoontumisia ja kokouksia varten.

Musiikki- ja työväenopisto

Loimaan kaupungin taiteen perusopetuksen oppilaitokset (musiikki- ja tanssiopisto, työväenopiston alaiset kuvataidekoulu, teatterikoulu) sekä työväenopiston vapaan sivistystyön kurssitarjonta sekä kaikille avoimet konsertit, näyttelyt ja muut tapahtumat muodostavat merkittävän osan kunnan vapaa-aikapalvelujen kokonaisuutta. Näiden toimijoiden kautta toteutuvat laaja-alaisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet.

Taiteen perusopetus sekä varhaisiän (0-6 v) musiikki- ja taidekasvatus tukee lasten ja nuorten kasvua, kehitystä ja osallisuutta. Taidekasvatuksen keinoin vahvistetaan muun muassa itsetuntoa, tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä pitkäjänteistä työskentelyä, mikä osaltaan ehkäisee syrjäytymistä ja lisää psyykkistä hyvinvointia.

Erityisesti varhaislapsuudessa 0-3 vuotiaiden toteutettava taidetoiminta, kuten musiikkileikkikoulu (muskari) ja vauva- ja taaperosirkus, tukee lapsen sensomotorista kehitystä, kielellisiä taitoja, rytmitajua ja tunneilmaisua. Samalla se vahvistaa varhaista vuorovaikutusta huoltajan ja lapsen välillä sekä tarjoaa matalan kynnyksen mahdollisuuksia perheiden yhteiseen toimintaan ja vertaiskohtaamisiin. Nämä toiminnot tukevat perheiden hyvinvointia ja ennaltaehkäisevät perheiden eriarvoistumista.

Työväenopisto tarjoaa mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen. Opistotoiminnan avulla tuetaan kuntalaisten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä edistetään yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja kulttuurista yhdenvertaisuutta.

Toiminta on matalan kynnyksen palvelua, joka tavoittaa monipuolisesti eri väestöryhmiä, kuten erityisryhmiä. Lukukausi- ja kurssimaksut ovat edulliset. Vapaaoppilaspaidat sekä sisaralennukset ovat haettavissa taiteen perusopetukseen vuosittain. Työväenopistossa on käytössä opetushallituksen opintoseteliavustus kohdennetusti ryhmiin ja yksityishenkilöille hakemuksesta.

Erityisryhmille tarjotaan työväenopistossa useita erilaisia ryhmiä (lukuvuonna 25-26 yhteensä työväenopistossa 7 ryhmää).

Museot

Loimaan kulttuuripalveluilla on kaksi museokohdetta, joista Loimaan Taidetalolla toimiva taidemuseo on avoinna ympärivuotisesti. Museon saavutettavuutta on parannettu lähivuosina yleisön pyynnöstä niin, että se palvelee paremmin mm. viikonloppuavoinnapidolla. Museoon pääsee maksutta jokaisen kuukauden viimeinen perjantai, jolloin tarjolla on myös yleisöopastuksia. Kesäkaudella, jolloin Alpo Jaakolan patsaspuisto on avoinna, molempiin kohteisiin pääsee samalla pääsymaksulla, joka museovertailussa on seutukunnan edullisimpia. Kaikki alle 18-vuotiaat ovat ilmaiskävijöitä, samoin kaupungin henkilökunta.

Musiikkitarjonta on monipuolista ja ympärivuotista. Keväisin ja syksyisin museon tiloissa järjestetään tiistaikonserttisarjaa ja tila palvelee myös mm. Loimaan musiikkiopistoa ja ulkopuolisia toimijoita. Heimolinnan juhlakiinteistö toimii estradina isommille kokoonpanoille. Kesäkaudella kulttuuripalvelut tuottavat torin ilmaiset musiikkiesitykset. Vuodesta 2024 lähtien kaupungilla on ollut palkattu hoivamuusikko, joka vierailee kunnan hoivayksiköissä, mahdollistamalla elävän musiikin myös siellä asuville.

Liikuntaa ja kulttuuria yhdistäviä pyöräily- ja kävelyreittitarjontaa on laajennettu ja monipuolistettu hankerahoituksen turvin vuoden 2025 aikana. Julkisen taiteen edistämiseksi ja lisäämiseksi, kaupunki on päättänyt syksyllä 2025 ottaa käyttöön taiteen prosenttiperiaatteen, joka edellyttää uudishankkeita tehdessä rahan varaamisen myös taidetta varten. Kaupungin omia taidekokoelmia on sijoitettuna useimpiin kaupungin tiloihin, niin julkisiin tiloihin, kuin yksittäisiin työhuoneisiin.

Kaupunki jakaa kulttuuriavustuksia ja lainaa mm. äänentoistokalustoa paikallisille yhdistyksille, joiden toiminta monipuolistaa kulttuuritarjontaa merkittävästi.

Tekniset ja ympäristöpalvelut

Loimaan kaupungin ruokapalveluiden käyttämien elintarvikkeiden kotimaisuusaste on korkea reilu 80 % kokonaisostoista. Koululaisille ja varhaiskasvatuksen asiakkaille tarjotaan terveellistä ja kotimaista sekä täysipainoista ruokaa ravitsemusneuvottelukunnan koulu- ja varhaiskasvatuksen ruokasuosituksen mukaisesti. Huolella tehty reseptiikka takaa tasalaatuiset ateriat jokaiselle aterialle. Raaka-aineet hankitaan luotettavilta toimittajilta, jolloin tuoteturvallisuus taataan. Kasvisruokaa tarjotaan kerran viikossa ja yläkouluilla kasvisruokavaihtoehto on tarjolla jokaisena koulupäivänä. Lounaalla salaattipöydän tuotteet tarjotaan komponentteina, ei sekoitesalaattina. Tarjolla myös useana päivänä höyrytettyjä kasviksia. Ruokalistat julkaistaan netissä ja niissä aineosaluettelon lisäksi hiilijalanjälkilaskuri. Erityisruokavaliot huomioidaan huolellisesti ja merkitään selkeästi, jotta ruokailijat saavat turvallista ruokaa. Maksullinen välipala tarjolla muutamassa koulussa ns. pitkinä koulupäivinä. Ruokahävikin vähentämiseen kiinnitetään päivittäin huomioita ja ruokailijamäärien mukaisesti elintarvikkeiden tilaus ja ruokien valmistus näiden mukaan vähentää hävikkiä. Tähderuokaa jaetaan kolmannen sektorin jakamana isommista toimipisteistä eteenpäin. Jokaisessa ruokapalvelupisteessä on laadittu siivoussuunnitelma, jolloin hygieniasta voidaan huolehtia ruokailutilanteissa. Asiakaskyselyjen pohjalta pyritään parantamaan asiakkaiden osallistamista ruokien ja ruokailutilojen suunnitteluun ja viihtyvyyteen.

Leikki- ja liikuntapaikoilla on tehty järjestelmällistä parantamista. Leikkipaikoille on uusittu välineistöä huonokuntoisimmista aloittaen. Uusilla välineillä on paitsi lisätty laitteen turvallisuutta ja elinkaarta, myös houkuteltu uusia käyttäjiä leikkipaikoille. Liikuntapaikkojen peruskorjauksien perimmäinen tavoite on ollut, ja tulee olemaan, liikunnalliseen elämäntapaan kannustaminen paikkojen kuntoa ja käytettävyyttä parantaen.

Esteettömyyskartoitus ja -kävely on suoritettu niin kaupungin keskustassa kuin Melliläjärvellä. Molempien kävelyiden yhteydessä havaittiin useita esteettömyyteen liittyviä parannuskohteita. Esteettömyyskohteiden parantaminen aloitetaan tänä vuonna ja sitä jatketaan määrätietoisesti, pyrkimyksenä esteetön Loimaa tulevaisuudessa. Vesihovissa esteettömyyskartoitus on tehty kaupungin sekä eri käyttäjäryhmien kanssa.

Kaavoituksessa painotettu kevyenliikenteen olosuhteiden parantamista, esimerkkinä mm. Juvanportin asemakaava.

Vaikuttajaryhmät

Loimaan kaupungissa toimii kaupunginhallituksen alainen hyvinvointitoimikunta, joka vastaa hyvinvointisuunnitelman- ja kertomuksen valmistelusta. Lisäksi toimii vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto.

Lasten- ja nuorten tukeminen

Nuorisovaltuuston kommentit:

Päihteet

Monet nuoret kokeilevat tai jopa aloittavat käyttämään päihteitä jo todella varhaisessa iässä. Päihdevalistuksen voisi aloittaa kouluissa jo aiemmin, esimerkiksi jo 1-3 luokilla, sillä tuolloin kehittyy vahvempi päihdevastainen asenne. Myös päihteiden ja huumeiden melko helppo saatavuus varmasti vaikuttaa lisääntyvästi käyttöön.

Sosiaalisessa mediassa ilmenee päihteiden romantisoitua (etenkin nikotiinituotteiden ja alkoholin), mikä tietenkin tuo nuorille positiivisempaa kuvaa päihteistä. Ryhmäpaine on myös merkittävä tekijä, vaikka aina ketään ei välttämättä suoraan painosteta käyttämään päihteitä, mutta nuori itse voi kokea jäävänsä ulkopuolelle, jos itse ei käytä muiden käyttäessä. Ylipainoisuus

Varsinkin toisen asteen oppilaitoksissa kouluruoan sijasta hyvin usein syödään esimerkiksi pikaravintoloissa. Myös napostelu esimerkiksi hyppy- ja oppitunneilla on yleistä ja samanlainen tapa on monilla varmasti myös vapaa-ajalla. Monia nuoria ei innosta liikuntamahdollisuudet tai kiinnostus liikuntaan on muuten vain lopahtanut. Kouluissa liikuntatunneilla tärkeimpänä tehtävänä olisi tutustuttaa nuoria ja lapsia moniin eri lajeihin ja varsinkin alakoulussa jättää liiallinen kilpailullisuus. Oppilaat saattavat ottaa lajit välillä todella vakavasti, jolloin sanaharkkaa syntyy ja toisille jää negatiivinen kuva koululiikunnasta tai jopa yleisesti liikunnasta, mikä voi olla syynä liikuntaharrastuksen kaihtamiselle.

Yksinäisyys

Nuori saa erilaisista harrastuksista usein helposti ystäviä, joten on tärkeää kannustaa nuoria erilaisiin harrastusmahdollisuuksiin. Kynnys aloittaa uusi harrastus varsinkin esim. yläasteikäisenä voi olla suuri, jos pelkää olevansa muista paljon jäljessä. On ilmiselvää, että kiusaaminen on valtava ongelma yksinäisyyden kannalta. Nykypäivänä kiusaamista voi kohdata myös netissä, mihin esim. vanhempien ja opettajien on tietysti vieläkin vaikeampi puuttua. Kouluissa myös eri ikäluokkien välillä voi usein olla jonkin verran kitkaa, joten ryhmäyttäminen on tärkeää isommassakin mittakaavassa, kuin vain luokkien kesken. Nuoren yksinäisyyteen vaikuttaa vanhempien sosioekonominen asema ja jopa asuinpaikka. Esimerkiksi jos nuoren ystävät asuvat keskustassa ja itse nuori asuu haja-asutusalueella, niin nuoren on vaikeampi nähdä vapaa-ajallaan ystäviään. Tilanne on pahempi, jos ei ole varaa matkustaa, esimerkiksi hankkia mopoa.

Koulu-uupumus

Koulu-uupumukseen vaikuttaa varmasti monet tekijät, joista päällimmäisenä keskusteluissa nousivat esiin esimerkiksi sosiaalinen media, suorituspaineeet ja huonosti syöminen. Edellä mainittu yksinäisyyskin tuo lisää koulu-uupumusta. Sosiaalinen media häiritsee konkreettisesti tunneilla oppilaiden työskentelyä joko oman tai muiden puhelimenkäytön takia. Oppitunneilla monet saattavat kuunnella opetusta ja samaan aikaan esimerkiksi katsoa puhelimen ilmoituksia tai pelata, mikä kuormittaa oppilaan jaksamista enemmän kuin

pelkkä opiskelu. Yläasteella ns. "puhelinparkki" voisi olla tehokas tapa parantaa oppilaiden keskittymiskykyä ja edesauttaa opiskelua, kun tunteilla pysyy paremmin mukana. Vaikka tiukempi kuri puhelimenkäyttöön tunteilla herättäisi varmasti lukuisia vastalauseita, huomaavat varmasti jopa oppilaat opiskelun tehostumisen.

Oppilaiden suorituspaineeet lisäävät heidän koulu-uupumustaan, varsinkin esimerkiksi jatko-opintoja miettiessä. Myös ulkoinen paine esimerkiksi opettajilta, vanhemmilta tai muilta oppilailta on merkittävä tekijä suorituspaineen kasvamiseen. Koulussa usein myös maalataan ammattikoulu ns. "helpommaksi vaihtoehdoksi", ja toisaalta koulussa "paremmin" menestyneille suositellaan vahvemmin lukiota, jonka haastavuudella oppilaita usein myös pelotellaan liikaa. Nuoren tulee itse punnita kiinnostuksen kohteitaan ja valita sopiva koulutus, sillä ammattikoulu ja lukio ovat lopulta tasavertaisia toisen asteen opintoja.

Nuorisovaltuusto toteaa, että aktiivinen oppilaiden ryhmäyttäminen tukee yhteistyötä ja vähentää kiusaamista.

Kouluruoka ei monien oppilaiden keskuudessa ole kovin suosittua, joten välillä voi käydä niin, että oppilas ei syö ruokaa lähes yhtään tai jopa lainkaan, mikä luonnollisesti myös vaikuttaa jaksamiseen. Yläkoulussa päivät voivat olla myös melko pitkiä, joten välipalan tarjoaminen jopa ilmaiseksi auttaisi jaksamaan! Myös aamupalan tärkeyttä on korostettava, sillä monet jättävät sen väliin. Kouluissa voitaisiin esimerkiksi kyselyjen avulla kartoittaa sitä, söisivätkö oppilaat aamupalaa/välipalaa koulussa, jos sitä tarjottaisiin.

Ikääntyvien tukeminen

Loimaan kaupungin tavoitteena on tukea ikäihmisten itsenäistä kotona asumista mahdollisimman pitkään. Yhtenä keskeisenä asiana on turvata, että kaupungissa on riittävästi esteettömiä vuokra-asuntoja. Ylipäättensä esteetön ja turvallinen liikkuminen on asia, jota pyritään tukemaan kaupunkisuunnittelun keinoin.

Hyvinvointialue vastaa ikääntyvien ihmisten sosiaali- ja terveydenhuollosta mukaan lukien palveluohjauksesta. Hyvinvointialue vastaa myös esimerkiksi kotihoidon ja asumispalveluiden ateriapalveluiden järjestämisestä.

Loimaan kaupunki tukee toimintakyvyn ylläpitoa esim. järjestämällä erilaisia liikunta- ja kuntosaliryhmiä. Kaatumiset ja siitä johtuvat lonkkamurtumat tuovat yhteiskuntaan ja sosiaali- ja terveydenhuoltoon mittavat kustannukset vuosittain. Yhden lonkkamurtuman hoidon on arvioitu maksavan 30 000 €. Loimaan kaupunki on vanhusneuvoston aloitteesta päättänyt jakaa liukastumisesteitä ikäihmisille vuosittain estämään kaatumisia.

Liikuntapalvelut edistävät Voimaa vanhuuteen -ohjelman avulla toimintakyvyltään heikentyneiden ikäihmisten liikuntakykyä, osallisuutta ja itsenäistä selviytymistä terveysliikunnan avulla. Matalankynnyksen maksuttomia liikuntaryhmiä senioreille sekä soveltavaa liikuntaa järjestetään eri puolilla Loimaata. Lisäksi kehitetään kotona asuvien ikäihmisten mahdollisuutta itsenäisen kuntouttavan liikunnan toteuttamiseen teknologiaa hyödyntäen. Kaupungilla on kiertävässä käytössä useita tabletteja, joiden avulla voi etäjumpata, apua ja tukea saa liikunnanohjaajalta. Henkilökohtaista liikuntaneuvontaa tarjolla myös ikääntyville. Seniorikortti 65+ ikäryhmälle tukee kohderyhmän omatoimista liikkumista ja vireyttä, samalla kortilla pääsee sekä liikunnan että kulttuurin pariin, vaikka joka päivä.

Sivistyspalvelut tuottavat laadukkaita kirjasto ja museopalveluita kaupunkilaisille. Lisäksi Loimaalla toimii kultaisen iän kerho, johon voi mennä tapaamaan ihmisiä ja virkistytymään. Musiikki- ja kansalaisopisto tarjoaa monenlaisia kursseja ja mielekästä tekemistä kaupunkilaisille.

Vanhusneuvosto on kiinnittänyt huomiota yksin asuvien korkeaan määrään. Yksinäisyys voi johtaa syrjäytymiseen ja esim. mielenterveys- ja päihdeongelmiin. Vanhusneuvosto pitää tärkeänä, näiden ihmisten aktivoimista "liikuttamista".

Vanhusneuvosto toteaa kaupungin liikuntatoimen tehneen erinomaista työtä ikäihmisten liikuttamisessa, ja suosittelee, että "Voimaa vanhuuteen" -hankkeen kaltaista toimintaa jatketaan edelleen.

Erityisryhmien tukeminen

Liikuntapalveluiden palvelutarjonnassa on huomioitu erityisryhmät ja asiakasryhmät, joiden toimintakyky on heikentynyt. Soveltavaa liikuntaa tarjoamme maksutta kahdesti viikossa. Lisäksi matalankynnyksen

liikuntaryhmiä, kuten tuolijumppat, on tarjolla eri puolilla Loimaata useita kertoja viikossa. Lisäksi palvelutarjontaan on lisätty syksystä 2025 alkaen kehitysvammaisten oma liikuntaryhmä. Yhteistyötä kohderyhmän tavoittamiseksi tehdään hyvinvointialueen ja järjestöjen kanssa. Liikuntapalvelut on mukana erilaisissa kohderyhmän tapahtumissa ympäri vuoden.

Kirjastot tarjoavat maahanmuuttajaryhmille opastuksia kirjaston käytöstä ja peruspalveluista. Kirjasto tukee myös mahdollisuutta lukea kirjallisuutta omalla äidinkielellä. Monikielinen kirjasto on valtakunnallinen palvelu, josta kirjastot voivat tilata omaan kokoelmaansa eri kielisiä teoksia siirtokokoelmana tai yksittäisiä teoksia asiakkaiden käyttöön. Kirjastoista voi lainata myös selkokielistä kirjallisuutta.

Saavutettavuuskirjasto Celia on kirjasto lukemisesteisille. Celian kirjoja voivat käyttää kaikki, joille tavallisen kirjan lukeminen on vaikeaa lukivaikeuden, näön heikentymisen, lihassairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi. Celian äänikirjojen kuuntelijaksi pääsee kirjastossa, josta saa tunnukset ja opastusta palvelun käytössä.

Vammaisneuvosto kommentoi, että hyvinvointisuunnitelmassa tulisi ottaa huomioon myös vammaiset asukkaat. Miten on voitu ja tulee voida integroida vammaiset sekä kaupunkisuunnittelussa että harrastustoiminnassa. Vammaisille tai toimintarajoitteisille ihmisille tulisi järjestää mahdollisuus osallistua harrastustoimintaan siten, että heillä olisi joko omat ryhmät tai sitten mahdollisuus osallistua muiden mukana joko avusteisesti tai muulla tavalla ryhmiin. Musiikki, liikunta ja taideryhmät olisi hyvä suunnata voimavarojen mukaan siten, että kaikilla olisi mahdollisuus osallistua ilman että ryhmät sijoitetaan tiloihin, joihin vammaisilla ei ole mahdollisuus päästä.

Raportoinnissa ja suunnittelussa on hyvä tuoda esille mahdollisia jo toteutuneita hankkeita ja niiden esteettömyyttä ja samalla suunnittelussa ottaa huomioon eri ryhmien tarpeet ja niiden mahdollinen toteutus. Tämä olisi myös informatiivisesti hyvä tapa tuoda asioita esille ihmisille, jotka eivät jostain syystä ole tietoisia kaupungissa tehdyistä tai tulevaisuudessa tehtävistä parannuksista tai uudistuksista, jotka koskevat vammaisia asukkaita. Samoin täsmäsuunnattuja ryhmiä (liikunta, taide ja musiikki) tulisi olla kaikilla ikäryhmillä, ei pelkästään ikäihmisillä. Toivomus olisi myös, että vammaiset saisivat heille suunnitellun vuoden määrärahoineen hyvinvoinnin edistämiseksi Loimaalla tulevaisuudessa.

Vammaisneuvosto korostaa, että kuulo- ja näkövammaiset tulisi entistä paremmin huomioida esim. virastoissa asioidessa.

Järjestötoiminta

Kaupungin eri palvelualat tekevät tiivistä yhteistyötä järjestökentän kanssa, kukin oman asiantuntija-alan osalta. Vuosittain järjestetään järjestöilta, ja lisäksi yhdistyksiä kutsutaan tapaamisiin ja tapahtumiin palvelualoittain (esim. kyläyhdistykset, liikuntaseurat, kulttuuriyhdistykset, nuorisoyhdistykset, eläkeläisjärjestöt jne.). Yhdistysten, järjestöjen ja seurojen toimintaa tuetaan sivistyslautakunnan myöntämällä avustuksilla ja osoittamalla tiloja vireän yhdistystoiminnan järjestämiseen. Järjestöt järjestävät Loimaalla aktiivisesti toimintaa jäsenistöilleen.

Loimaan kaupunki valmistelee parhaillaan ns. yhdistysohjelmaa, joka tukee entistä tiiviimpää yhteistyötä yhdistysten kanssa.

Yhteenvetoa indikaattoritiedoista

Tarkasteltujen indikaattoreiden valossa loimaalaisten hyvinvointi noudattelee pääasiassa koko maan trendejä, joten olemme tekemisissä valtakunnallisten ilmiöiden kanssa. Loimaan kaupunkia haastaa matala syntyvyys ja ikääntyneiden asukkaiden suuri suhteellinen osuus. Asukaslukuun positiivisesti vaikuttaa maahanmuutto.

♂ Väestö ja demografia

- Huoltosuhde on korkea (83,8 %), ja kaupunki on vanhusvoittoinen
- Yhden hengen asuntokuntia on 47,7 %, ja yhden vanhemman perheitä 23,4 %

Elämäntyytyväisyys ja mielenhyvinvointi

- Nuorten elämäntyytyväisyys on hieman valtakunnan keskiarvoa alhaisempi, erityisesti tytöillä
- Ahdistuneisuutta ja yksinäisyyttä esiintyy enemmän tytöillä kuin pojilla
- Psykykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus on kasvussa, erityisesti matalan koulutustason väestöryhmissä

Terveys ja sairastavuus

- Loimaan sairastavuusindeksi on 106,6 (koko maan keskiarvo 100)
- Ylipainoisuus ja lihavuus ovat yleisiä erityisesti ammatillisissa oppilaitoksissa ja matalan koulutustason ryhmissä
- Työkyvyttömyysindeksi on korkea (124,6), toiseksi korkein Varsinais-Suomessa

Päihteet ja riippuvuudet

- Tupakointi ja nuuskan käyttö ovat yleisiä nuorten ja työikäisten keskuudessa
- Kannabiksen käyttö on kasvussa, erityisesti naisilla

Nuorten osallisuus ja liikunta

- Suurin osa nuorista harrastaa jotain viikoittain
- MOVE-tulokset osoittavat huolestuttavaa fyysistä toimintakykyä: 46,5 % nuorista Loimaalla vuonna 2024
- Elokuussa 2025 käynnistyy liikkuva koulu ja MOVE-liikuntaneuvonnan hanke

Liikuntapaikat ja palvelut

- Loimaalla on 168 kaupungin hallinnoimaa liikuntapaikkaa sekä runsaasti yksityisiä vaihtoehtoja
- Luontoliikuntaa edistetään mm. Harjureitin ja pyöräilyreittien avulla

Ruokapalvelut ja ympäristö

- Kotimaisuusaste elintarvikkeissa on yli 80 %
- Kasvisruokaa tarjotaan säännöllisesti kouluissa
- Ruokahävikkiä vähennetään aktiivisesti

Ikääntyvien tukeminen

- Tavoitteena on tukea ikäihmisten kotona asumista ja toimintakykyä
- Liukastumisesteitä jaetaan vuosittain
- mm. Kulttuuri- ja liikuntapalvelut tukevat ikäihmisten hyvinvointia

✎ Erityisryhmien tukeminen

- Vammaisneuvosto korostaa esteettömyyden ja osallistumismahdollisuuksien merkitystä
- Toiveena on kohdennettuja ryhmiä ja määrärahoja vammaisten hyvinvoinnin edistämiseksi

Turvallisuus ja arki

- Rikollisuus on vähäisempää kuin verrokkikunnissa
- Koulukiusaaminen on yleisempää Loimaalla kuin muualla

- Seksuaalinen häirintä on erityisesti tytöillä yleistä 8.–9. luokalla

5. Strategian painopisteet ja linjaukset

Strategia on kunnan tiekartta tulevaisuuteen. Strategia perustuu valtuuston päättämille kaupungin toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteille. Strategialla ohjataan muita toiminta- ja palvelustrategioita, suunnittelua ja päätöksentekoa.

Kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, strategiaohjausryhmä ja johtoryhmä ovat päivittäneet Loimaan kaupunkistrategiaa syksyn 2025 aikana. Prosessin alussa sovittiin, että päivitys keskittyy toimintaympäristön muutoksiin, valtuustokauden kärkihankkeisiin ja strategian mittareihin. Edellisellä valtuustokaudella päätetyt arvot, visio ja strategiset tavoitteet todettiin edelleen toimiviksi.

Kaupunkia kehitetään yhdessä asukkaiden sekä kumppaneiden kanssa luotettavasti, avoimesti, johdonmukaisesti sekä taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla.

Uuden strategiakauden kärkihankkeiden suunnittelussa on hyödynnetty strategisia tavoitteita sekä toimintaympäristön tärkeimpiä muutoksia. Näitä ovat muun muassa ikärakenteen muutos, julkisen talouden haasteet ja elinkeinoelämän uudistuminen.

- Kärkihankkeet — tavoitteista toteutukseen

Kärkihankkeet ovat konkreettisia kokonaisuuksia, joiden avulla edistetään strategisten tavoitteiden ja vision toteutumista. Ne ovat rajatumpia ja käytännönläheisempiä kuin laajemmat strategiset toimenpiteet. Hankkeiden tarkemmat toimet, aikataulut ja vastuut määritellään erikseen.

Strategiassa määritellyt tavoitteet ja visiota toteutetaan erityisesti neljällä kärkihankkeella nykyisen valtuustokauden aikana:

- osaavan työvoiman Loimaa
- uudistuvan elinkeinoelämän Loimaa
- houkuttelevan asuin- ja elinympäristön Loimaa
- kestävien ja uudistuvien palveluiden seutukaupunki Loimaa
- Visio – Menestystarinoiden Loimaa

Loimaan visio 2030 on *Menestystarinoiden Loimaa*. Siinä Loimaa nähdään osaajia, asukkaita ja yrityksiä houkuttelevana sekä kestäviä ja uudistuvia palveluja tuottavana menestystarinoiden seutukaupunkina, missä elinvoimaa ja hyvinvointia luodaan yhdessä.

6. Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Loimaan kaupungin liikuntasuunnitelma

Ennaltaehkäisevä päihdetyönsuunnitelma

Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (valmistelussa)

Loimaan kaupungin valmiussuunnitelma

Loimaan kaupungin palveluyksiköiden valmiussuunnitelmat

7. Hyvinvointisuunnitelma

HYTE-TAVOITTEET

YLEISET TAVOITTEET

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Vakiinnutetaan hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen rakenteet Loimaan kaupungissa	Hyvinvointityö on suunnitelmallista	Riittävästä resursseista tulee huolehtia	Hyvinvointisuunnitelma laaditaan valtuustokausittain ja hyvinvointikertomus laaditaan vuosittain.
			Hyvinvointityöryhmä kokoontuu vähintään 3-4 kertaa vuodessa
	Merkittävässä päätöksissä arvioidaan vaikutuksia kuntalaisten terveyden- ja hyvinvoinnin edistämiseen	Palvelualajohtajat, päättäjät	EVA-arviointi on ohjeistettu ja otettu käyttöön lautakunnissa, kaupunginhallituksessa ja kaupunginvaltuustossa
	Yhdistysten kanssa tehtävän yhteistyön koordinoinnin kehittäminen	Palvelualueet Yhdistykset Hyte-koordinaattori	Vuosittaiset kokoukset

PAINOPISTEALUE 1

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden fyysinen kunto ja elintavat

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky paranee	Edistetään perheiden ja lasten arkiliikkumista sekä harrastamista varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja vapaa-ajalla	Varhaiskasvatus, vapaa-aikapalvelut, perusopetus, järjestöt ja yhdistykset	Move-mittaustulokset, terveydentilansa huonoksi kokevien osuus, liikuntaneuvontapalveluiden asiakasmäärä
	Luodaan matalan kynnyksen liikuntapalveluja yhteistyössä koulujen ja järjestöjen kanssa	Varhaiskasvatus, vapaa-aikapalvelut, perusopetus, järjestöt ja yhdistykset	Move-mittaustulokset, terveydentilansa huonoksi kokevien osuus, liikuntaneuvontapalveluiden asiakasmäärä
	Liikuntaneuvonta on tarjolla kaiken ikäisille kuntalaisille	Liikuntapalvelut	Liikuntaneuvonnan asiakasmäärä
Entistä harvempi lapsi ja nuori on ylipainoinen	Edistetään ruokakasvatuksen ja terveellisten elämäntapojen opettamista varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa	Varhaiskasvatus ja perusopetus	Ylipainoisten ja lihavien määrä Varsinais-Suomessa Koululounasta syövien lasten osuus
	Edistetään perheiden mahdollisuuksia liikkumiseen yhteistyössä järjestöjen kanssa	Varhaiskasvatus, perusopetus, liikuntapalvelut ja järjestöt	Koulujen kerhotoimintaan osallistuvien lasten määrä
	Tehdään yhteistyötä Varhan kanssa elintapaohjauksen ja lihavuuden hoidossa	Tehdään yhteistyötä neuvolan ja opiskeluterveydenhuollon kanssa	Kouluterveyskysely
Nuorten nikotiinituotteiden ja päihteiden käyttö kääntyy laskuun	Alaikäisten erityisesti yläkouluikäisten nikotiinivieroituksen toimintamallin käyttöönotto 2026-2027. Erytishuomio sähkötupakoinnin (vapen) ja nikotiinipussien käytön ehkäisyyn	Kaupunki ja varha	Kouluterveyskyselyn tulokset
	Ennaltaehkäisevän päihdetyön suunnitelman jalkauttaminen	Kaupungin palvelualat	Suunnitelman toteutumisen arviointi vuosittain hyvinvointikertomuksen yhteydessä
	Tehdään alkoholi- ja nikotiinituotteiden ostokokeita	Nuorisopalvelut, Pakka-yhteistyö	Ostokokeiden tulokset

PAINOPISTEALUE 2

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden mielen hyvinvointi ja osallisuus

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Lapset ja nuoret kokevat voivansa vaikuttaa omaan elämäänsä	Lasten osallistaminen omaan elämäänsä liittyvissä asioissa	Varhaiskasvatus, perusopetus, nuorisopalvelut, nuorisovaltuusto	Kouluterveyskeskus
Lasten ja nuorten ympärillä olevat aikuiset tukevat yhdessä ja varhain lasten ja nuorten mielen hyvinvointia	-Hyvinvoinnin vuosikello on käytössä (uni, ravinto ja liikkuminen) -Vanhempainillat -Lapsi ja nuori saa tukea, jos kokee olonsa levottomaksi, ahdistuneeksi tai turvattomaksi	Varhaiskasvatus, perusopetus, vapaa-aikapalvelut ja lasten vanhemmat	Toteutunut toiminta Kouluterveyskeskus
Lasten ja nuorten kanssa toimivien ammattilaisten ja muiden toimijoiden osaaminen mielen hyvinvoinnista lisääntyy	Pilotoidaan nuori mieli urheilussa- toimintamallia	Kaupungin palvelualat Varhan hyte-palvelut Järjestöt ja yhdistykset	Toimintamallin käyttöönoton eiden urheiluseurojen määrä

PAINOPISTEALUE 3

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden arjen ja läheisyyden turvallisuus

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Alueen ammattilaiset tunnistavat tilanteet, joissa lapsella ja nuorella on riski joutua seksuaaliväkivallan tai muun väkivallan kokijaksi	Järjestetään yhdessä Varhan kanssa ammattilaisille mm. Hei mul ois yks juttu- koulutusta lasten ja nuorten väkivaltakokemusten tunnistamiseen	Kaupunki, varha, järjestöt	Ammattilaisille suunnattujen koulutusten määrä
Kaupungin työntekijät tunnistavat väkivallan eri muodot, sekä osaavat ottaa asian puheeksi ja tietävät miten toimia tilanteessa	Tehdään ja otetaan käyttöön Loimaan kaupungin yhtenäiset toimintaohjeet väkivaltatilanteiden tunnistamiseen	Palvelualajohtajat Kaupungin palvelualat Varha	Toimintaohje on laadittu ja on käytössä

PAINOPISTEALUE 4

Työikäisten fyysinen terveys- ja elintavat

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Työikäisen väestön toimintakyvyn tukeminen	-Liikuntaneuvonta tarjolla kaikenikäisille kuntalaisille (itse ilmoittautuen, asiakasohjaus hyvinvointialueelta) -Matalan kynnyksen ryhmäliikunnan tarjonta -Monipuoliset omaehtoisen liikkumisen olosuhteet -Tuetaan päihteettömyyttä ja ohjataan tarvittaessa hakemaan apua	Liikuntapalvelut Nuorisopalvelut Varha	Työikäisten asiakkaiden määrä liikuntaneuvonnassa Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman toteutumisen arviointi hyvinvointikertomuksen yhteydessä

PAINOPISTE 5

Työikäisten mielen hyvinvointi ja osallisuus

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Itsensä yksinäiseksi tuntevien työikäisten osuus pienenee vuoteen 2030 mennessä	Matalan kynnyksen palveluiden ja ennaltaehkäisevien toimenpiteiden lisääminen yhdessä Varhan ja järjestöjen kanssa esimerkiksi digitaaliset palvelut. Työllisyyspalveluiden nuorten palvelupiste on avoinna viikoittain	Kaupunki, Varha ja työllisyyspalvelut	Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 20-64 vuotiaat

PAINOPISTEALUE 6

Työikäisten arjen ja lähisuhteiden turvallisuus

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Fyysistä tai henkistä lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden työikäisten osuus pienenee vuoteen 2030 mennessä	Puheeksi ottamisen ja riskitekijöiden tunnistamisen koulutuksen järjestäminen yhteistyössä Varhan kanssa	Kaupunki Varha	Fyysistä tai henkistä lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden osuus (%), 20-64 vuotiaat
Asumis- ja liikkumisturvallisuuden parantaminen	Turvallisen ja esteettömän liikkumisen, asumisen ja tilojen kehittäminen	Tekninen toimi	Asukaspalautteet Estettömyyskartoitukset ja toimenpiteet

PAINOPISTEALUE 7

Ikääntyvän väestön toimintakyky paranee

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Ikääntyvän väestön toimintakyky paranee	-Kaatumisten ehkäisy, jaetaan liukuesteitä ikääntyville -Voimaa vanhuuteen ohjelman kautta mahdollistetaan matalankynnyksen liikuntaryhmiä ja voima- ja tasapainoharjoittelun ryhmiä -Liikuntaneuvonnan palvelu kaikenikäisille kuntalaisia -Tuetaan päihteettömyyttä ja ohjataan tarvittaessa hakemaan apua	Liikuntapalvelut Nuorisopalvelut Hyvinvointitoimikunta Varha	Erityisliikuntaryhmi- en kävijämäärä Ikääntyvien asiakkaiden määrä liikuntaneuvonnassa Ennaltaehkäisevän päihdetyön suunnitelman arviointi vuosittain hyvinvointikertomuk- sen yhteydessä

PAINOPISTEALUE 8

Ikääntyneiden mielenhyvinvointi ja osallisuus

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Ikääntyvän väestön elämänlaatu paranee	-Tarjolla monipuolisesti vapaa-ajan palveluita, kulttuuri-, liikunta- ja muita hyvinvointia edistäviä palveluita -Seniorikortti; liikuntaa ja kulttuuria yhdellä kortilla	Vapaa- aikapalvelut	Seniorikorttikäynnit/leimaus- set liikuntapalveluissa ja kulttuuripalveluissa
Yksinäisyyden kokemuksen vähentyminen	- Tiedotus ja viestintä erilaisista ryhmistä ja tapahtumista	Kaupungin palvelualat Järjestöt SPR ja seurakunta	Ryhmien kävijämäärät

PAINOPISTEALUE 9

Ikääntyneiden arjen ja lähesuhteiden turvallisuus

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Ikääntyvän väestön kokema lähisuhdeväkivalta vähenee	Tunnistetaan lähisuhdeväkivaltaa kokeet ikääntyvät ihmiset Parannetaan työntekijöiden osaamista tunnistaa ja puuttua lähisuhdeväkivaltaan tarjoamalla koulutusta puheeksiottamisesta ja palveluista	Kaupungin palvelualat Varha Järjestöt	Koulutusta on järjestetty

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

Johtoryhmä 16.9.2025

Laaja-alainen hyvinvointityöryhmä 9.10.2025

Hyvinvointitoimikunta 14.10.2025 ja 11.11.2025

Vanhusneuvosto 29.10.2025

Vammaisneuvosto 2.11.2025 (lausunto)

Nuorisovaltuusto 3.11.2025 (lausunto)

8. Suunnitelman laatijat

Henkilöstöpäällikkö, hyvinvointikoordinaattori Eveliina Kiiski

Sivistysjohtaja Manne Pärkö

Liikuntapalvelupäällikkö Anu Pitkänen

Varhaiskasvatusjohtaja Heidi Kauti

Tekninen johtaja Antti Korte

Kehittämisojohtaja Paavo Laaksonen

Ruokapalvelupäällikkö Pirjo Kivinen

Talousjohtaja Katja Mäkelä

Työllisyyspäällikkö Kaisa Kantola

Kirjastotoimenjohtaja Jenni Mäkelä

Museonjohtaja Monika Antikainen

Rehtori Lotta Koponen

9. Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä

Kaupunginhallitus 24.11.2025

Kaupunginvaltuusto 8.11.2025